

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту
(назва факультету)

економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

магістр

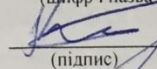
(освітній ступінь)

на тему: **Моделювання оптимальної структури фінансових активів підприємства (на прикладі ПАТ «Тера»)**

Виконав: студентка 6 курсу, групи ПФмз-61
спеціальності _____

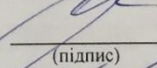
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

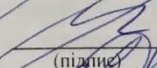
Капій А.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

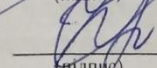
Кудлак В.Я.
(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Кудлак В.Я.
(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Павликівська О.І.
(прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2019

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____ Економіки та менеджменту
Кафедра _____ Економіки та фінансів
Освітній рівень _____ Магістр
Спеціальність _____ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., професор
Панухник О.В.

21 грудня 2019 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Капій Андрій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **Моделювання оптимальної структури фінансових активів підприємства (на прикладі ПАТ «Тера»)**

Керівник роботи **Кудлак Віталій Ярославович, к.е.н., доцент**
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом по університету № 4/7-691 від «18» липня 2019 р.

2. Термін подання студентом роботи «16» грудня 2019 р.

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність ПАТ «Тера»,

статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень ринку, фахові наукові публікації, матеріали галузевих сайтів тощо

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТЕРА»)

3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПАТ «ТЕРА»

4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

5. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

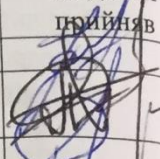
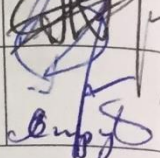
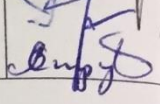
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Рис. 1.1. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства;

Рис. 1.2. Класифікація джерел формування фінансових активів підприємства

Табл. 1.2. Елементи концепції ефективного управління фінансовими активами суб'єктів господарювання

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	Маркович І.Б., к.е.н., доцент	02.09.2019 р.	
Обґрунтування економічної ефективності	Панухник О.В., д.е.н., професор	04.09.2019 р.	
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Радинський С.В., к.е.н., доцент, Стручок В.С., ст. викладач	06.09.2019 р.	

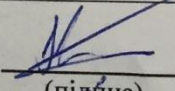
7. Дата видачі завдання

« 02 » вересня 2019 р.

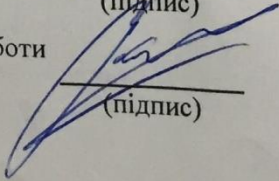
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	Вибір і затвердження теми дипломної роботи	15.07.2019 р.- 18.07.2019 р.	
2	Робота над планом, затвердження плану	02.09.2019 р.- 06.09.2019 р.	
3	Пошук і підбір літератури, відповідно до затвердженого плану	09.09.2019 р.- 22.09.2019 р.	
4	Робота над теоретичним розділом	23.09.2019 р.- 06.10.2019 р.	
5	Робота над розділами «Спеціальна частина» та «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	07.10.2019 р. - 20.10.2019 р.	
6	Робота над аналітично-дослідницьким розділом	21.10.2019 р. - 03.11.2019 р.	
7	Робота над проектно-рекомендаційним розділом	04.11.2019 р. - 17.11.2019 р.	
8	Завершення написання розділу «Спеціальна частина». Підписання розділу в консультанта	18.11.2019 р.- 20.11.2019 р.	
9	Написання розділу «Обґрунтування економічної ефективності» Підписання розділу в консультанта	21.11.2019 р.- 03.12.2019 р.	
10	Завершення написання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» Підписання розділу в консультантів	04.12.2019 р.- 06.12.2019 р.	
11	Проходження нормоконтролю	09.12.2019 р. 10.12.2019 р.	
12	Підготовка висновку керівником та зовнішньої рецензії	11.12.2019 р. - 12.12.2019 р.	
13	Попередній захист дипломної роботи	13.12.2019 р. 14.12.2019 р.	
14	Робота ЕК. Захист дипломної роботи	23.12.2019 р.- 27.12.2019 р.	

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Каній А.В.

(прізвище та ініціали)

Кудлак В.Я.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Капій А.В. Моделювання оптимальної структури фінансових активів підприємства (на прикладі ПАТ «Тера»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об'єктом дослідження виступають фінансові активи виробничого підприємства.

Предмет дослідження - моделювання оптимальної структури фінансових активів ПАТ «Тера».

Метою роботи є визначення особливостей формування оптимальної структури фінансових активів підприємства.

Методи дослідження. Методичний інструментарій дослідження становлять наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, системний підхід, графічний метод тощо. Дослідження проводились із застосуванням діалектичного підходу до явищ, що вивчалися, згідно з яким всі сторони життя суспільства як єдиного організму повинні розглядатись у взаємодії, взаємозв'язку, в процесі розвитку, відмирання старих і виникнення нових форм зв'язку. Економічні явища в даному дослідженні розглядаються у взаємозв'язку і розвитку.

В магістерській роботі визначено теоретичні основи моделювання структури фінансових активів підприємства. Здійснено аналіз та оцінку структури фінансових активів на прикладі досліджуваного підприємства ПАТ «Тера». Обґрунтовано напрямки вдосконалення структури та підвищення ефективності фінансових активів ПАТ «Тера». Здійснено моделювання структури та управління фінансовими активами підприємства.

Ключові слова: фінансові активи, структура фінансових активів, управління фінансовими активами.

ANNOTATION

Kapiy A. Modelling of the most efficient structure of enterprise financial assets (PJSC “TerA” as a case study). - Manuscript.

Research for the Master's degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU them. I. Pulia. - Ternopil, 2019.

The object of study is the financial assets of the manufacturing enterprise.

The subject of the research is modeling of the optimal structure of financial assets of PJSC "Tera".

The purpose of the work is to determine the peculiarities of forming the optimal structure of financial assets of the enterprise.

Research methods. Methodological research tools are the following methods of scientific knowledge: analysis, synthesis, modeling, systematic approach, graphical method, etc. Studies were conducted using a dialectical approach to the phenomena studied, according to which all aspects of society as a single organism should be considered in interaction, interconnection, in the process of development, dying of the old and the emergence of new forms of communication. Economic phenomena in this study are considered in relation to development.

In the master's thesis the theoretical foundations of modeling the structure of financial assets of the enterprise are defined. The analysis and evaluation of the structure of financial assets is carried out on the example of the studied enterprise of PJSC "Tera". The directions of improvement of structure and increase of efficiency of financial assets of PJSC "Tera" are substantiated. The structure and management of financial assets of the enterprise are simulated.

Keywords: financial assets, structure of financial assets, management of financial assets.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Поняття фінансових активів підприємства та їх структура.....	9
1.2 Джерела формування фінансових активів підприємства.....	19
1.3 Управління фінансовими активами суб'єктів господарювання	31
Висновки до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТЕРА»).....	38
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Тера».....	38
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства	43
2.3. Оцінка ефективності управління та використання фінансових активів ПАТ «Тера».....	52
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПАТ «ТЕРА».....	58
3.1 Сучасні моделі оцінки вартості фінансових активів підприємства.....	58
3.2 Шляхи підвищення ефективності використання фінансових активів в процесі господарської діяльності підприємства	65
Висновки до розділу 3.....	67
РОЗДІЛ 4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА.....	69
4.1 Аналіз глобального ринку продовольчих товарів.....	69
4.2 Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняної кондитерської галузі.....	74
Висновки до розділу 4.....	77
РОЗДІЛ 5. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	79
5.1 Моделювання структури та управління фінансовими активами підприємства.....	79

Висновки до розділу 5.....	84
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	85
6.1 Організація охорони праці на ПАТ «Тера».....	85
6.2 Виконання заходів щодо дотримання вимог забезпечення стійкого функціонування об'єктів торгівлі та бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій. Вихідні дані для проведення розрахунків, визначення ступеня стійкості об'єкта.....	87
6.3 Виконання завдань щодо захисту запасів продовольчих і промислових товарів від забруднення радіоактивними, отруйними речовинами і бактеріальними засобами.....	91
Висновки до розділу 6.....	93
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	105

ВСУП

Актуальність теми. Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням і використанням його коштів. Фінансовий стан підприємства характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам, зробити висновки про рівень фінансово-економічного стану та про наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Ефективно розміщені фінансові активи підприємства є важливою передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому. Ефективні форми управління фінансовими активами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

У сучасних умовах для більшості підприємств типовим наслідком кризових явищ їхнього економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу фінансових активів, що істотно позначається на ефективності їхнього господарювання.

Проблема оцінки ефективності структури фінансових активів підприємства є достатньо дослідженою в економічній літературі. Питання формування та використання фінансових активів підприємства досліджували зарубіжні вчені І. Ансофф, А. П. Градов, Ф. Котлер, М. Портер, А. Сміт, А. А. Томпсон, Й. Шумпетер, А. Ю. Юданов, а також українські науковці: В. Г. Андрійчук, В. М. Геєць, С. В. Мочерний, В. Д. Немцов, С. Ф. Покропивний, З. Е. Шершньова, Н. В. Чебанова, та інші.

Разом з тим, існує ряд теоретичних і практичних проблем, які все ще залишаються невирішеними. У ринкових умовах господарювання особливої актуальності набуває ефективна структура фінансових активів.

Мета магістерської роботи. Метою роботи є визначення особливостей формування оптимальної структури фінансових активів підприємства.

Для досягнення поставленої мети нами було визначено наступні завдання:

- визначити теоретичні основи моделювання структури фінансових активів підприємства;
- провести аналіз та оцінку структури фінансових активів на прикладі досліджуваного підприємства;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення структури та підвищення ефективності фінансових активів ПАТ «Тера»;
- здійснити моделювання структури та управління фінансовими активами підприємства.

Об'єктом дослідження виступають фінансові активи виробничого підприємства.

Предметом дослідження є моделювання оптимальної структури фінансових активів ПАТ «Тера».

Методи дослідження. Методичний інструментарій дослідження становлять наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, системний підхід, графічний метод тощо. Дослідження проводились із застосуванням діалектичного підходу до явищ, що вивчалися, згідно з якими всі сторони життя суспільства як єдиного організму повинні розглядатись у взаємодії, взаємозв'язку, в процесі розвитку, відмирання старих і виникнення нових форм зв'язку.

Інформаційну базу дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували Закони та інші нормативно-правові документи України, наукові праці та публікації вчених з проблематики дослідження, статистична інформація, а також фінансова звітність ПАТ «Тера».

Наукова новизна одержаних результатів. Визначено критерії ефективності оптимальної структури фінансових активів підприємства в умовах національної економіки.

Практичне значення отриманих результатів. Результати проведеного дослідження можуть впроваджуватись в практичну діяльність підприємств, в контексті управління фінансовими активами та формування їх ефективної структури.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається з анотації, змісту, вступу, шести розділів (з підрозділами), висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи без додатків - 104 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття фінансових активів підприємства та їх структура

Фінансові активи підприємства формують основу його господарської діяльності. Дослідження наукових робіт зарубіжних та вітчизняних вчених дають змогу зробити висновок про неоднозначність підходу до визначення суті поняття фінансових активів.

Окремі дослідники розглядають фінансові активи в економічній площині, лише частково розкриваючи сутність цього поняття, інші – навпаки, висвітлюють його дуже широко. Така неоднозначність у визначенні призводить до того, що фінансові активи розглядаються науковцями по-різному: як ресурси, як права на ресурси, як ліва частина балансу, як майно [23, с. 185].

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», фінансові активи – кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів [20].

Деякі вчені-економісти у своїх підходах до визначення сутності фінансових активів використовують термін «документ, що підтверджує право власника на частину власності або прибутку фірми». У цьому випадку поняття фінансовий актив співставляється з іншим терміном – фінансовий інструмент [23, с. 185-186].

Володар Нобелівської премії У. Шарп порівнює поняття «фінансовий актив» та «цінний папір». Вчений надає йому наступний зміст: «офіційне підтвердження права на отримання майбутніх прибутків при дотриманні домовленостей» [66].

Автор відомої праці про оцінювання активів Дж. Кочрен, також ототожнює термін «цінний папір» та «фінансовий актив». Дж. Вахович та К.

Дж. Ван Хорн дотримуються думки, що фінансовий актив виникає лише тоді, коли вільні кошти вкладаються інвестором в акції або надаються у кредит.

З позицій бухгалтерського обліку, фінансовий актив є елементом фінансового інструменту при класифікації за елементами балансу. Якщо розглядати фінансові активи з точки зору потенційного інвестора, то це вид інвестиційного активу. У цьому випадку інвестиційним активом може бути будь-який об'єкт інвестування, що має певну вартість, може її зберігати та примножувати у майбутньому.

З огляду практики фінансової діяльності фінансовий актив, як правило, розглядають як предмет торгівлі на фінансовому ринку.

Підходи до розуміння поняття «фінансові активи» різними авторами і наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Основні підходи до визначення поняття «фінансові активи»*

№	Джерело	Визначення поняття «фінансові активи»
1.	В.М. Опарін та О.Д. Василик	фінансові активи – це предмет угоди на фінансовому ринку.
2.	І.О. Бланк, С.О. Маслова, О.А. Опалов, Л.Дж. Гітман, М. Джонк, О.М. Підхомний.	фінансовий актив – це неречовий актив, який являє собою законні вимоги власників цього активу на отримання певного, як правило, грошового доходу в майбутньому.
3.	У.Шарп, Р.Брейлі, С. Майерс, Дж. Кочрен	ототожнюють поняття «фінансовий актив» з поняттям «цінний папір» та розуміють під ним «офіційне підтвердження права на отримання майбутніх прибутків при дотриманні домовленостей».
4.	С.Ф.Голов, В.М. Костюченко	фінансовий актив – це будь-який контракт, який призводить до появи фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента капіталу іншого підприємства.

5.	Н.Г. Горецька	фінансовий актив – це складова фінансових інструментів, які є нічим іншим як контрактами, особливістю яких є те, що збільшення фінансових активів за ними в одних підприємств супроводжується збільшенням фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу в інших підприємств. Грошові фінансові активи відрізняються від інших фінансових інструментів тим, що передбачають одержання чи виплату фіксованих або визначених грошових сум.
6.	Ж. Рішар	фінансовий актив – це актив підприємства, який підрозділяється на дві категорії: фінансові інвестиції і ліквідні засоби.
7.	В.Н.Єдронова, Е.А. Мізіковський	фінансові активи – це вкладення в цінні папери, документ, що підтверджує право власника на частину власності або прибутку фірми.
8.	М.С. Абрютіна	фінансові активи - це найбільш ліквідна частина активів, що майже негайно обертаються в гроші (грошові кошти, фінансові інвестиції і кошти в розрахунках, тобто дебіторська заборгованість) і дають можливість оцінити спроможність підприємства вчасно погасити свої термінові зобов'язання.
9.	В. П. Унинець-Ходаківська	фінансові активи – кошти, дорогоцінні метали і каміння, цінні папери, боргові зобов'язання та інші законодавчо визначені фінансові активи юридичних і фізичних осіб.

* Складено автором на основі аналізу літературних джерел.

Ми вважаємо, що дані визначення є не повними, тому що в них не відображається вся багатосторонність поняття «фінансові активи». Виходячи з цього можна дати узагальнююче визначення поняття «фінансових активів», як категорії, пов'язаної з рухом об'єктів, що мають вартість, є результатом

минулих подій, здатні приносити у майбутньому економічні вигоди й знаходяться у власності й під контролем економічних суб'єктів, у їх наявній грошовій формі чи у формі грошових і фінансових інструментів [23, с. 187].

В контексті діяльності підприємства фінансові активи ототожнюються з фінансовими ресурсами.

З цієї точки зору фінансові активи – це частина активів господарюючого суб'єкта, яка у своїй суті являє собою фінансові ресурси до переліку яких відносяться: цінні папери, грошові кошти, право вимоги боргу та боргові зобов'язання.

Під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств. Таким чином, до фінансових ресурсів належать грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується в не фондівій формі [4, с. 45].

Виходячи з іншого підходу, фінансові ресурси підприємства – це наявні в його розпорядженні підприємства кошти, які поділяються за двома ознаками:

- за їх складом та видами;
- за джерелами їх формування (виникнення).

Вони призначені для реалізації витрат на розширене відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед юридичними та фізичними особами, економічного стимулювання. Фінансовим ресурсам підприємства властиві певні визначені ознаки, що по своїй суті виражають грошові відносини. Які залежать від розподілу вартості валового внутрішнього продукту та формування і використання грошових доходів, а також децентралізованих фондів. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними ознаками віднесення їх до складу фінансових ресурсів.

На основі аналізу літературних джерел ми можемо визначити основні ознаки, що характерні фінансовим ресурсам. До даних ознак насамперед слід віднести:

1. Використання та формування фінансових ресурсів реалізується відповідно до нормативного та правового забезпечення;

2. Фінансові ресурси знаходяться в розпорядженні суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм ведення бізнесу.

До основних напрямів використання фінансових ресурсів відносять: відтворення в процесі господарської діяльності підприємства, соціальне забезпечення працівників та задоволення інших потреб суб'єктів господарювання.

Фінансовим ресурсам підприємств характерні такі властивості:

- фінансові ресурси характеризують відношення до власності;
- фінансові ресурси включають стадію утворення;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура

фінансових ресурсів підприємства [32, с. 290 - 294].

Фінансові активи підприємства мають характерні ознаки. Всі характеристики фінансових активів об'єднують у наступні групи:

- 1) фінансові
- 2) загальноекономічні;
- 3) індивідуальні.

До загальноекономічних ознак належать:

– накопичена вартість (її розглядають, з одного боку, як активи, що забезпечують рух вартості та дотримання необхідних вартісних пропорцій на всіх стадіях відтворювального процесу, а з іншого – як економічні ресурси, використання та розпорядження якими здійснюється на основі платності);

– об'єкт права власності (фінансові активи підприємств поділяють за ознакою права власності на власні та залучені фінансові ресурси. У своїй діяльності підприємство крім наявних власних ресурсів може використовувати й фінансові ресурси кредиторів та інвесторів, які можуть встановлювати певні умови та обмеження щодо їх використання. Ці умови можуть стосуватися часу використання, цільового спрямування та розміру плати за користування);

– об'єкт впливу фактора часу (фінансові активи підприємства постійно перебувають у часі. Тому для отримання однакових сум грошових коштів

кращим є той варіант, який принесе кошти у коротший проміжок часу);

– фактор економічного та соціального розвитку (головним завданням для підприємства є його економічний розвиток. Досягнення економічного розвитку підприємства відбувається, з одного боку, – наявністю власних фінансових ресурсів, а з іншого – забезпеченням можливостей доступу до зовнішніх джерел фінансування).

До фінансових характеристик фінансових активів підприємства відносяться:

– об'єкт фінансового управління (у функціонуванні та економічному розвитку підприємства та його практичній діяльності особлива увага приділяється фінансовим ресурсам. Вони є центральним елементом та об'єктом впливу фінансового менеджменту);

– джерело доходу (особливість фінансових активів як джерела доходу є те, що вони діють відокремлено від інших чинників виробництва. Використання фінансових активів як джерела доходу забезпечується формуванням грошових надходжень підприємства в фінансовій та інвестиційній ланках діяльності. Акумуляовані фінансові активи використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій з метою отримання доходу у майбутньому);

– джерело ризику (між доходом та ризиком постійно існує зв'язок. Чим вищий рівень доходів, тим більший рівень ризику. Фінансові ризики є невід'ємною частиною фінансової діяльності, а їх носієм ризику є фінансові активи);

– джерело погашення фінансових зобов'язань (для діяльності підприємства притаманна постійна кредиторська та дебіторська заборгованість. Така заборгованість може виникати перед державою, власниками, кредиторами та інвесторами і вона потребує погашення. Підприємства для погашення заборгованості найчастіше використовують фінансові активи).

Індивідуальні характеристики фінансових активів включають в себе:

– активи з високою трансформаційною здатністю (особливість

фінансових активів в тому, що вони не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва. Для їх участі у процесі виробництва їх потрібно перетворити в інші активи);

– основний компонент фінансового потенціалу (фінансові активи визначають фінансовий аспект потенціалу підприємства. Ліквідність активів і здатність регулювати чисті грошові потоки є базовими елементами для оцінки платоспроможності, фінансової стійкості, кредитоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства) [28, с. 263 - 265].

В економічній науковій літературі фінансові активи, відповідно й фінансові ресурси підприємства, класифікують за різними ознаками та видами.

Вітчизняні дослідники виокремлюють такі види фінансових ресурсів підприємства:

1) за кругообігом поділяються на:

- початкові фінансові ресурси - це ресурси з якими підприємство розпочинає свою господарську діяльність;
- нарощенні фінансові ресурси – це ресурси що були отриманні підприємством у результаті його діяльності у формі прибутку;

2) за характером використання прийнято виділяти:

- матеріалізовані фінансові ресурси – це ресурси вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес;
- ресурси, які знаходяться в обігу, обслуговуючи окремий виробничий цикл;

3) за правом власності фінансові ресурси поділяють на:

- власні кошти, які надані державою з бюджету чи фондів цільового призначення;
- позичені кошти у формі кредитів [7. с. 72].

Інший український вчений-економіст Козачок І. А. виділив наступні види фінансових ресурсів підприємств:

1) за джерелами утворення:

- власні – це ресурси, що належать підприємству і утворюються внаслідок

його фінансово-господарської діяльності;

- залучені – це ресурси, що знаходяться у тимчасовому розпорядженні підприємства і використовуються для досягнення певних цілей;

2) за термінами залучення виділяють наступні види:

- необмежені, тобто, власні фінансові ресурси;
- термінові:

1. фінансові ресурси, термін залучення яких більше одного року;

2. фінансові ресурси, термін залучення до одного року;

3) за ознакою платності фінансові ресурси бувають:

- безоплатні;
- платні;

4) за видами валюти виділяють:

- фінансові ресурси в національній валюті;
- фінансові ресурси в іноземній валюті [24, с. 229 - 233].

Стасюк Л. С. у своїх працях надав наступну класифікацію фінансовим ресурсам підприємства:

1) за видами господарської діяльності:

- операційні;
- інвестиційні;
- фінансові;

2) за кругообігом:

- початкові;
- функціонуючі;
- прирощені;

3) за об'єктом інвестування:

- у реальні інвестиційні об'єкти;
- у фінансові інструменти;

4) за організаційно-правовою формою:

- акціонерні;
- пайові;

- індивідуальні;
- 5) за матеріально-речовою структурою:
  - матеріалізовані;
  - обігові кошти;
- 6) за правом власності:
  - власні;
  - позичені;
  - надані;
- 7) за джерелами формування:
  - зовнішні;
  - внутрішні;
- 8) за призначенням:
  - для виконання фінансових зобов'язань;
  - для забезпечення розширеного відтворення;
  - для забезпечення господарських та інших соціальних потреб;
- 9) за характером участі у господарському процесі:
  - активні;
  - пасивні;
- 10) за видами сформованих активів:
  - необоротні активи;
  - оборотні активи;
  - витрати майбутніх періодів;
- 11) за джерелами покриття активів:
  - власний капітал;
  - поточні зобов'язання;
  - забезпечення наступних витрат і платежів;
  - довгострокові зобов'язання;
  - доходи майбутніх періодів;
- 12) за ступенем ліквідності активів:

- ліквідні;
- підлягають швидкій реалізації;
- повільно реалізуються;
- важко реалізуються;

13) за терміном погашення зобов'язань:

- термінові зобов'язання;
- короткострокові пасиви;
- довгострокові пасиви;
- постійні пасиви.

У свою чергу Романенко О.Р. наступну класифікацію фінансових ресурсів підприємства базуючись на двох ознаках:

1) в залежності від джерел формування:

- ресурси створені за рахунок власних грошових надходжень і прирівняних до них;
- фінансові ресурси мобілізовані на фінансовому ринку;
- ресурси, що надходять у процесі перерозподілу;

2) за правом власності:

- власні кошти підприємства;
- залучені кошти;
- позикові фінансові ресурси [49, с. 168].

Інший вітчизняний вчений-економіст Опарін В.М. пропонує використати класифікацію фінансових ресурсів підприємства за такими напрямками:

– за кругообігом:

- 1) початкові фінансові ресурси – ті, які знаходяться у статутному фонді;
- 2) прирощені – які одержало підприємством здійснюючи свою діяльність;

– за характером використання:

1) матеріалізовані фінансові ресурси, що вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес;

2) оборотні кошти, що перебувають в обігу;

– за правом власності:

1) власні кошти підприємства (це може бути приватний, пайовий чи акціонерний капітал);

2) надані безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення;

3) позичені, до яких відносяться отримані кредити [45, с. 156].

В процесі господарської діяльності фінансові відносини виникають в тому випадку, коли на грошовій основі формуються власні ресурси підприємства, його прибутки. Здійснюється залучення позичкових джерел фінансування діяльності підприємства, розподіляються прибутки, що є результатом господарської діяльності, здійснюється їх використання на цілі подальшого розвитку суб'єкта господарювання [5, с. 299].

Згідно поглядів Н.І. Налукова формування фінансових ресурсів в достатньому обсязі та їх ефективне використання складає необхідну передумову рентабельної діяльності всіх без винятку підприємств. Коли обсяг фінансових ресурсів недостатній це негативно на фінансову та виробничу діяльність підприємства [42, с. 171].

Таким чином, ми можемо стверджувати, що фінансові ресурси підприємства, які формують та складають основу його фінансових активів, – це грошові нагромадження і доходи, які отримує підприємство в процесі господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел, і використовує для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

1.2. Джерела формування фінансових активів підприємства

В контексті формування фінансових активів фундаментальну роль відіграє виробнича і фінансова діяльність підприємств. Саме вона дозволяє утворити фінансові ресурси підприємства – основу формування його

фінансових активів. Вони створюють необхідні умови для стабільного та безперервного процесу виробництва, його можуть забезпечити його постійне зростання, а також формують та визначають конкурентоспроможність суб'єкта господарювання на ринку.

Ефективне функціонування національної економіки в Україні можливе за умов зростання ефективності використання фінансових активів. Для забезпечення продуктивного управління цим процесом на підприємствах розробляється спеціальна фінансова політика, яка покликана бути направленою на залучення фінансових ресурсів використовуючи різні джерела. Це дає змогу забезпечити потреби підприємства у фінансових активах в майбутньому [24, с. 236].

Ресурси є необхідною умовою господарської діяльності підприємства та здійснення процесу розширеного відтворення у всіх формах та на всіх стадіях. Головною проблемою для суб'єкта господарювання є може стати постійна недостатність власних фінансових ресурсів.

Формування фінансових ресурсів – це складний процес на підприємстві, який зорієнтований на максимізацію взаємодії із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання [29, с. 140 - 142].

На процес формування фінансових ресурсів підприємства здійснюють вплив ряд важливих чинників. Їх доцільно поділяти на внутрішні та зовнішні чинники. Внутрішні – це несистематичні чинники, які пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого суб'єкта господарювання, а зовнішні чинники – це систематичні фактори, що не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, але впливають на неї.

До внутрішніх слід віднести:

- конкретизацію фінансових завдань;
- підвищення якості фінансовими ресурсами;
- оптимізація партій продукції з метою мінімізації запасів та відповідних витрат;
- розробка ефективної структури виробництва з метою забезпечення

найбільшої віддачі обладнання;

- зниження впливу сезонності виробництва шляхом випуску альтернативних видів продукції;

- налагодження якісної роботи з посередниками та забезпечення взаємозв'язку збутової стратегії з виробничою;

- вибір таких сегментів ринку які відповідають виробничим можливостям підприємства;

- конкретизація критеріїв цінової політики, чітке позиціонування продукції в розрізі «ціна – якість»;

- докладний аналіз ринку продукції;

- висока ефективність управлінського, фінансового та податкового обліку;

- наявність планів роботи з контрагентами та її взаємозв'язок з фінансовим планом підприємства;

- планування маркетингової діяльності;

- аналіз цін конкурентів та пошук шляхів їх зниження;

- визначення структури витрат суб'єкта господарської діяльності та шляхи її оптимізації;

- аналіз та оцінка ефективності виробничої діяльності та її узгодження з фінансовим планом підприємства;

- характеристика персоналу згідно організаційної структури та фінансового плану підприємства.

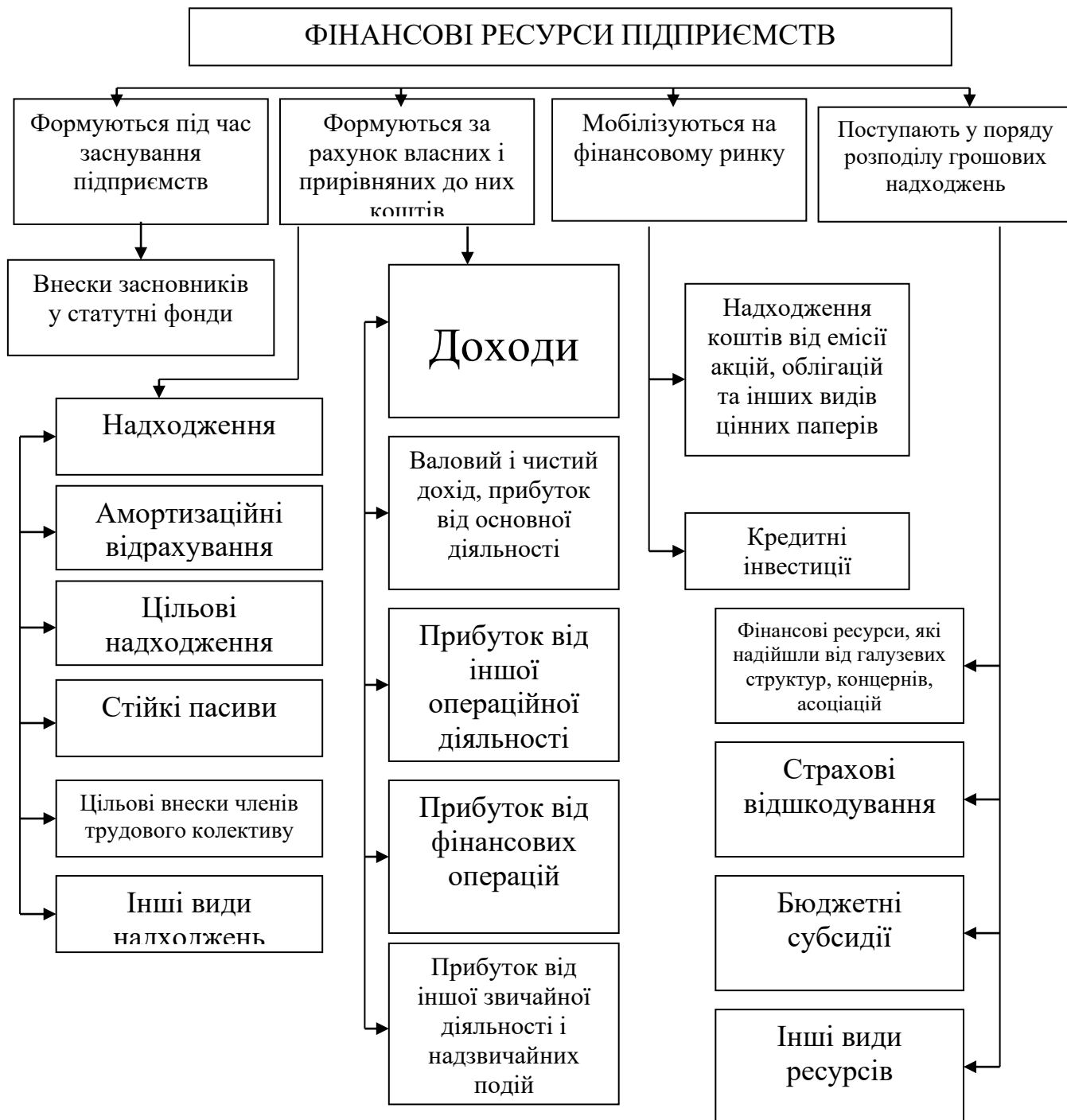
В свою чергу до зовнішніх чинників насамперед прийнято відносити: інфляцію, зменшення або зростання цін на ресурси та розвиток фінансового ринку, стан розвитку фінансового ринку та стан економіки в цілому [32, с.].

Усі ці фактори мають значний вплив на формування фінансових ресурсів підприємства через регулювання структури та потужності різноманітних фінансових джерел.

Забезпечення підприємства необхідним обсягом фінансових активів, разом із підвищення його ринкової вартості та максимізацією прибутку

формують основні завдання в сфері управління фінансовими ресурсами.

До залучених - отримані кредити, пайові та інші внески, кошти, мобілізовані на фінансовому ринку. Джерела формування фінансових ресурсів схематично представлені на рис. 1.1.

Рисунок 1.1. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства*

*Складено автором на основі аналізу літературних джерел

Амортизаційні відрахування являють собою специфічний вид цільових

фінансових ресурсів. У кругообігу коштів вони відображають перенесену на готову продукцію вартість основних засобів, їх знос у процесі експлуатації. З цих позицій — це витрати підприємства в даному виробничому циклі. Водночас у виручці від реалізації ця сума розглядається як цільовий дохід, призначений для простого відтворення основних засобів. Саме з цих позицій амортизаційні відрахування є фінансовими ресурсами підприємства, призначеними для відтворення зношених у процесі виробництва основних засобів. По суті це поетапне повернення початкових фінансових ресурсів, вкладених в основні засоби, які можуть використовуватись у поточному році.

Амортизаційні відрахування, як фінансові ресурси підприємства, окремо не формуються, а надходять на поточний рахунок у складі виручки від реалізації. Їх виділення здійснюється на підставі обліку на окремому бухгалтерському рахунку. Нараховується амортизація щомісячно, а використовується відповідно до установлених планів, через оплату витрат безпосередньо з поточного рахунку.

Амортизаційні відрахування спрямовуються на фінансування капітальних вкладень — нове будівництво, розширення і модернізацію діючих потужностей, технічне переозброєння, придбання нової техніки, упровадження новітніх технологій тощо. Їх використовують разом з іншими джерелами фінансування капітальних вкладень: прибутком; середньо- і довгостроковим кредитом; бюджетними асигнуваннями; надходженнями з централізованих фондів; іншими мобілізованими і залученими коштами.

Оборотні кошти являють собою ту частину фінансових ресурсів, яка постійно перебуває в обігу. Вони спрямовуються на придбання сировини, основних і допоміжних матеріалів, напівфабрикатів та інших елементів виробничих запасів. Частина цих коштів перебуває у незавершеному виробництві та в готовій нереалізованій продукції. До них належать також залишки грошових коштів підприємства [17, с. 65].

Оборотні кошти, як і амортизаційні відрахування, призначені для забезпечення простого відтворення оборотних фондів, яке здійснюється як за

рахунок власних оборотних коштів, так і залучених джерел — короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості. При цьому дуже важливо встановити оптимальну структуру цих джерел. Власні кошти повинні забезпечувати мінімальну стабільну потребу, без якої процес виробництва неможливий. Установлення рівня забезпеченості підприємств власними оборотними коштами може здійснюватися шляхом їх нормування в адміністративному порядку та на основі самостійного визначення обсягів власних коштів, залучених в оборотні фонди. При самостійному встановленні обсягів власних оборотних коштів підприємство виходить зі своїх фінансових можливостей (розмірів статутного фонду) та доцільності спрямування початкових фінансових ресурсів в оборотні кошти.

Потреба у власних оборотних коштах визначається як виробничими, так і фінансовими чинниками. Виробничі — це обсяги виробництва, тривалість виробничого циклу, періодичність закупівлі виробничих запасів, терміни реалізації продукції і форми розрахунків за неї. Зміни цих показників ведуть до необхідності коригування власних оборотних коштів. Скорочення обсягів виробництва та інших показників сприяє зменшенню потреби у власних оборотних коштах. Вивільнені ресурси можуть бути спрямовані на інші цілі. Збільшення вказаних показників веде до необхідності приросту власних оборотних коштів. Цей приріст забезпечується за рахунок власного прибутку підприємства чи наданих ресурсів.

Фінансовим чинником, що визначає потребу у власних оборотних коштах, є можливість залучення до формування оборотних фондів позичкових коштів. Ця можливість, у свою чергу, залежить від рівня самофінансування та наявності майна, яке може бути прийняте банком у заставу, а також від фінансових результатів діяльності підприємства, його стабільного становища на ринку. Чим кращі показники діяльності підприємства, тим більше у нього можливостей залучити банківські кредити й зекономити на власних оборотних коштах [17, с. 67].

Ми погоджуємось із твердженням, що забезпеченість підприємства

оборотними коштами, як і основними фондами, безпосередньо впливає на його діяльність. Недостатність цих коштів веде до незабезпеченості виробничого процесу. Нераціональне та неефективне їх використання звужує виробничі й фінансові можливості підприємства. Втрата чи осідання оборотних коштів веде до банкрутства підприємства.

Залучені фінансові ресурси за характером використання подібні власним, оскільки після їх надходження вони переходять у розпорядження підприємства. Разом з тим існують певні обмеження, адже такі кошти мають здебільшого цільовий характер.

В структурі джерел формування фінансових ресурсів підприємства можна також виділити бюджетні асигнування. Вони можуть надаватися підприємствам (як правило, державним) у таких формах:

- бюджетні інвестиції;
- бюджетні кредити;
- державні дотації;
- державні субсидії.

Бюджетні інвестиції являють собою виділення коштів на розвиток виробництва, насамперед у вигляді капітальних вкладень. Вони спрямовуються у пріоритетні галузі й проекти, які визначають розвиток економіки країни загалом.

Бюджетні кредити є формою фінансової допомоги підприємствам у разі скрутного фінансового стану. Вони відрізняються від банківських відносно невисоким рівнем процентних ставок.

Державні дотації — це виділення коштів з бюджету на покриття збитків підприємств, як правило, у тому разі, коли збитковість є наслідком певної політики держави, наприклад цінової.

Державні субсидії — це виділення коштів з бюджету суб'єктам підприємницької діяльності на вирішення певних завдань у межах різних державних програм.

Надходження з державних цільових фондів за своїм змістом ідентичні

бюджетним асигнуванням. Вони здійснюються у формі державних інвестицій і субсидій, кредитів. Ці ресурси мають строго цільовий характер, котрий впливає із суті даних фондів.

Надходження з централізованих фондів відображають внутрішньокорпоративний перерозподіл фінансових ресурсів. Ці фонди створюються за рахунок прибутку структурних одиниць корпоративного об'єднання, тобто за своєю сутністю — це перерозподіл чистого прибутку. З одного боку, підприємства здійснюють відрахування у централізовані фонди, з іншого — можуть отримувати з них кошти. Тому, крім загальної суми надходжень з цих фондів, слід визначати чисті (нетто) надходження, які обчислюються як різниця між надходженнями з фондів і внесками до них.

Сальдо взаємовідносин може визначатися стосовно всіх наданих ресурсів. Кожне підприємство сплачує податки й обов'язкові платежі до бюджету та внески в цільові фонди. Однак тільки деякі з них можуть отримувати асигнування з бюджету чи надходження з фондів. При цьому, як правило, сальдо взаємовідносин від'ємне. Тому, на нашу думку, визначаючи фінансові ресурси, надані з бюджету, цільових і централізованих фондів, слід враховувати сальдо взаємовідносин. Позитивне сальдо характеризує реально надані ресурси, від'ємне — фактичну суму вилучених коштів підприємств.

Ще одним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства можна вважати кредити. Кредити являють собою фінансові ресурси, які тимчасово перебувають у розпорядженні підприємств. Саме це визначає сферу їх використання — як правило, на тимчасові чи сезонні потреби, а також потреби, які мають циклічний характер [16, с. 52].

Кредит існує у двох основних формах: комерційний і банківський. Комерційний — це придбання товарів чи отримання послуг з відстрочкою оплати. Подібна угода оформляється спеціальним борговим зобов'язанням — векселем. Банківський кредит полягає в отриманні позичок від банків чи інших кредитних установ.

Кредитування здійснюється з дотриманням принципів поворотності,

строковості, платності, забезпеченості.

Дотримання принципів кредитування дуже важливе для обох сторін. Підприємства-позичальники за умови неухильного виконання вимог до отримання і повернення кредитів не просто зацікавлені в ефективному використанні позичених фінансових ресурсів — вони повинні його забезпечити. Кредитні установи, відповідно, не просто позичають певні кошти — вони, для забезпечення виконання встановлених принципів, спрямовують їх у найефективніші підприємства і проекти.

Одним з найважливіших та найбільш поширених джерел формування фінансових ресурсів підприємств є прибуток. Прибутком, на нашу думку, можна вважати сукупність фінансових ресурсів, прирощених (зароблених) підприємством у результаті його господарської діяльності. Він спрямовується насамперед на розвиток виробництва. Капітальні вкладення та приріст оборотних коштів відображають збільшення статутного фонду, тобто тих ресурсів, які постійно перебувають у розпорядженні підприємства. Крім того, за рахунок прибутку здійснюються певні поточні затрати, які податкове законодавство не дозволяє відносити на валові витрати.

Роль прибутку як фінансового ресурсу характеризується саме його використанням на розширення виробництва. В умовах ринку стабільні позиції мають тільки ті підприємства, що постійно розвиваються. Можливості ж розвитку визначаються масою отриманого прибутку.

Крім того, на нашу думку, необхідно зазначити, що перехід на ринкові умови господарювання, запровадження комерційних засад у діяльність підприємств, приватизація державних підприємств потребують нових підходів до формування фінансових ресурсів. Так, на сьогоднішній день важливе місце в джерелах фінансових ресурсів належить пайовим та іншим внескам фізичних та юридичних осіб, членів трудового колективу. Водночас значно скорочуються обсяги фінансових ресурсів, які надходять від галузевих структур, обсяги бюджетних субсидій від органів державної влади. Збільшується значення прибутку, амортизаційних відрахувань та позичкових коштів у формуванні

фінансових ресурсів підприємств. Усе це змушує підприємства виявляти ініціативу та винахідливість, нести повну матеріальну відповідальність.

Обсяг виробництва, його ефективність зумовлюють розмір, склад та структуру фінансових ресурсів підприємства. У свою чергу, від величини фінансових ресурсів залежить зростання виробництва та соціально-економічний розвиток підприємства. Наявність фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначають фінансове благополуччя підприємства: платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість [7, с. 145].

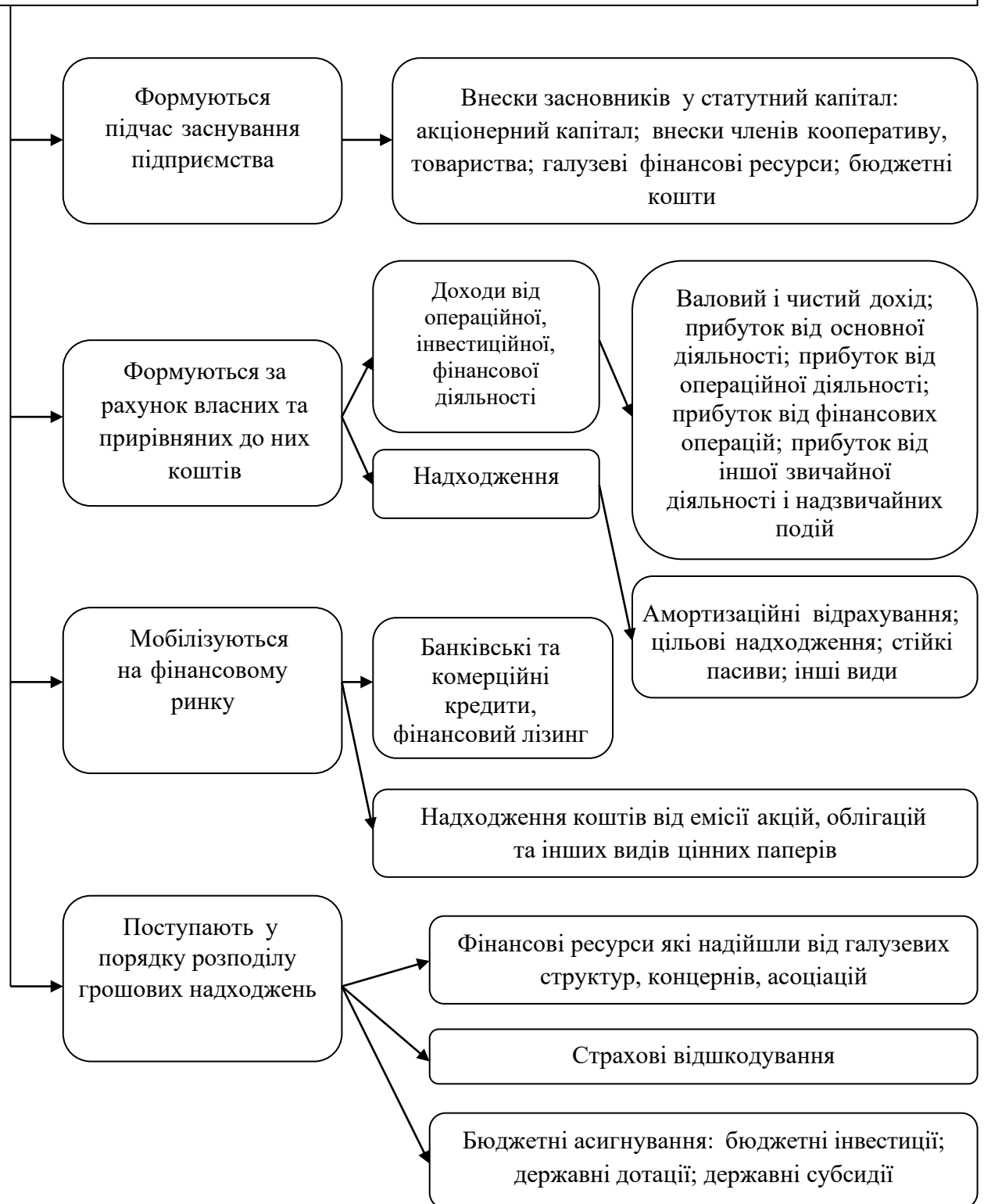
Пошук фінансових джерел розвитку підприємства, забезпечення найефективнішого інвестування фінансових ресурсів набуває важливого значення в роботі фінансових служб підприємства за умов ринкової економіки.

Ми вважаємо, що у процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливе значення має структура їхніх джерел. Підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств. Висока питома вага залучених коштів ускладнює фінансову діяльність підприємства та потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, доходів на облігації, зменшує ліквідність балансу підприємства, підвищує фінансовий ризик. Тому в кожному конкретному випадку необхідно детально продумати доцільність залучення додаткових фінансових активів.

Можна надати систематизовану класифікацію фінансових активів підприємства з погляду різноманітності джерел їх формування (див. рис. 1.2).

Формування з різних джерел фінансових активів підприємства дає можливість суб'єкту господарювання вчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їхнє впровадження та ін.

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Рисунок 1.2. Класифікація джерел формування фінансових активів підприємства *

*Складено автором на основі аналізу літературних джерел

Таким чином, проведене дослідження й послідовний аналіз підходів до розуміння сутності фінансових ресурсів, як основи формування фінансових активів підприємства дозволили визначити їх як сукупність власних, залучених ззовні та позикових грошових коштів, а також їх еквівалентів, що змінюються у процесі господарського кругообігу і призначені для фінансового забезпечення діяльності підприємства з метою отримання прибутку та спрямовані на реалізацію стратегічних і тактичних цілей підприємницької діяльності.

Процес формування, розподілу та використання фінансових активів на підприємстві включає механізм утворення власного та позикового капіталу для фінансування активів (необоротних та оборотних), фінансового забезпечення операційної та фінансово-інвестиційної діяльності, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами економічних відносин.

У свою чергу, фінансові активи підприємства за основними джерелами формування можна структурувати в такий спосіб:

- 1) активи, що формуються за рахунок внесків юридичних і фізичних осіб у статутний фонд під час заснування підприємства;
- 2) активи, що формуються за рахунок власних і прирівняних до них коштів (доходи і прибутки від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності; амортизаційні відрахування; цільові надходження; стійкі пасиви у вигляді кредиторської заборгованості);
- 3) активи, що мобілізуються на фінансовому ринку від емісії акцій, облігацій та інших видів цінних паперів; кошти отримані у вигляді банківського і комерційного кредиту;
- 4) активи, що формуються за рахунок внесків і надходжень цільового характеру (від галузевих і корпоративних структур; бюджетні інвестиції, державні дотації, державні субсидії; страхові відшкодування).

Беручи до уваги важливість класифікації фінансових активів для

управління їх формуванням та використанням, усім суб'єктам господарювання важливо здійснювати їх класифікацію за різними ознаками: за джерелами та етапами формування, за правом власності, за об'єктами та напрямками інвестування, термінами використання тощо, що, на нашу думку, дозволить підвищити ефективність механізму управління фінансовими ресурсами на підприємствах.

1.3. Управління фінансовими активами суб'єктів господарювання

В умовах вітчизняної економіки гостро проявляється зростаюча потреба в забезпеченні платоспроможності та фінансової стійкості всіх суб'єктів господарювання на ринку. Така вимога спонукає до пошуку ефективних механізмів мобілізації фінансових ресурсів, що в свою чергу знаходять вираження в прийнятті управлінських рішень щодо ефективного їх вкладення у фінансові активи з метою досягнення основної мети фінансового менеджменту – задоволення інтересів власників підприємства.

В процесі руху грошових коштів між учасниками фінансових взаємовідносин реалізується процес створення і використання грошових нагромаджень. Останні набувають форми фінансових активів і визначають матеріально-речовий зміст функціонування фінансів суб'єктів господарювання. Із перетворенням частини грошових потоків у фінансові активи починається вплив фінансів на забезпечення високого рівня національного відтворювального процесу та прискорення соціально-економічного розвитку держави [22, с. 113-114]. З огляду на сказане О.В. Кнейслер, Л.З. Шупи, актуальним є детальне дослідження системи управління фінансовими активами, яке спрямоване на досягнення таких цілей:

- стійкості підприємства в умовах жорсткої конкурентної боротьби;
- уникнення банкрутства і великих фінансових невдач;
- лідерство в конкурентній боротьбі;
- зростання капіталізації підприємства;
- прийнятних темпів росту економічного потенціалу підприємства;

- зростання сукупних обсягів виробництва та реалізації продукції чи послуг;
- збільшення об'ємів прибутку;
- зменшення витрат;
- забезпечення прийнятної рентабельності і т.д.

Система управління фінансовими активами підприємства є складовою фінансового механізму підприємства. Як зазначає І.О.Бланк «механізм фінансового менеджменту представляє собою систему основних елементів, регулюючих процес виробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності підприємства» [6, с. 14]. І.О. Бланк розглядає його як сукупність фінансового забезпечення, фінансового регулювання, управління фінансовими ресурсами та управління фінансовими потоками, системи конкретних методів та прийомів здійснення управління фінансовою діяльністю підприємства [6, с. 18].

Ми вважаємо, що в широкому розумінні управління фінансовими активами можна визначити не лише як процеси розподілу і використання фінансових ресурсів, але і діяльність, пов'язану із впливом на формування фінансових активів, управління грошовими потоками підприємства.

Управлінська діяльність водить до переліку найбільш важливих чинників, що впливають на процес функціонування і розвитку суб'єкта господарювання в процесі його діяльності.

Управлінська робота на підприємстві повинна постійно вдосконалюватися у відповідності з об'єктивними вимогами, що формуються на ринку.

За своїм змістом управління фінансовими активами підприємства передбачає прийняття управлінських рішень в умовах швидкої зміни зовнішнього середовища. Виходячи з цього теорія та практика управління фінансовими активами повинна вдосконалювати процес навчання шляхом розробки методів прийняття управлінських рішень в умовах існування зовнішніх протиріч.

Найважливішим завданням управління фінансовими активами є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових активів для потреб ефективної господарської діяльності підприємства. Ця вимога зазвичай реалізується за рахунок цілого ряду джерел. Зокрема власного капіталу суб'єкта господарювання, позичених і залучених фінансових ресурсів.

Процес управління фінансовими активами необхідно здійснювати в рамках певної системи. Її зміст слід розглядати як:

- частину загальної системи управління підприємством, яка складається з двох підсистем: суб'єкта та об'єкта управління (системний підхід до управління фінансовими ресурсами);

- сукупність форм, методів та прийомів, за допомогою яких реалізується управління грошовим оборотом та фінансовими ресурсами (процесний підхід до управління фінансовими ресурсами) [60].

Аналізуючи системи управління як правило застосовують системний підхід. Окремими дослідниками розроблено методи конструювання об'єктів систем різних типів і класів. Зважаючи на це, системний підхід до управління фінансовими активами передбачає з одного боку – розгляд і аналіз існуючого стану управління фінансовими ресурсами, а з іншого – формування ефективної системи управління для досягнення поставленої мети діяльності підприємства. Однак, слід зауважити, що використання системного підходу повинно враховувати ситуаційну складову.

Системний підхід являє собою розвиток методів пізнання, дослідження, опису і пояснення сутності управління фінансовими активами. Його використання у наукових дослідженнях формує одну з найбільш характерних рис сучасної економічної науки, оскільки дозволяє розглядати будь-який економічний об'єкт як певну систему. Системні методи наукових досліджень дозволяють озброїти управлінців, які займаються вирішенням питань управління фінансовими ресурсами, необхідним інструментарієм для побудови ефективної системи, адекватної сучасному рівню фінансової безпеки господарюючих суб'єктів [58].

Концепція системного підходу до управління фінансовими активами підпорядкована загальній стратегічній меті підприємства, яка у свою чергу передбачає проведення значного обсягу аналітичної роботи. За результатами останньої оцінюють наступні показники: структуру, склад, напрями і стан використання фінансових активів. Крім того, потребу в активах та джерела їх формування. Вирішення цих питань лежить в площині оцінки фінансово-економічного стану та діяльності підприємства за допомогою відповідних показників. На основі отриманих аналітичних висновків розробляються багатоваріантні прогнози (моделі) структури управління фінансовими активами та визначення їх оптимальної структури.

Вибір оптимального варіанту формування та використання фінансових активів, враховуючи існуючі та потенційні фінансові можливості, передбачає використання системно-аналітичного підходу до управління фінансовими активами. Суть даного підходу в тому, що доцільність управлінського рішення визначається ситуацією, яка створюється під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Практичне вирішення проблеми являє собою перехід від аналітичних прийомів до пошуку оптимального варіанту дій в області стратегічного і тактичного планування.

Підхід до управління фінансовими активами як до процесу характеризує його динамічний бік, який має вигляд послідовності операцій, зумовлених функціями управління: аналіз, прогнозування, планування, контроль тощо. Заслуговує на увагу процесний підхід до трактування функцій управління, наведений Шереметом А.Д. На його думку функції управління включають: збір інформації для управління, її аналіз і прийняття рішення. У свою чергу, прийняття рішення включає: прогнозування (планування), регулювання (оперативне управління) і контроль (ревізія і аудит) [68].

На основі викладеного дослідження ми можемо визначити концепцію ефективного управління фінансовими активами, яка передбачає оптимальне поєднання організаційної, фінансової та керівної складової. Вона являє собою цілісну систему яка складається з методологічних підходів та поглядів в розрізі

переліку елементів, які представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

**Елементи концепції ефективного управління фінансовими активами
суб'єктів господарювання***

Елементи концепції	Характеристика
Поняття	Управління фінансовими ресурсами
Зміст	Процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт управління
Цілі	Стратегічні; оперативні; тактичні
Задачі	Забезпечення діяльності підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів
Об'єкти	Фінансові ресурси, фінансові відносини
Суб'єкти	Управлінські працівники за ієрархією управління
Форми прояву	грошові потоки
Принципи	Загальні; конкретні
Функції управління	Організація; планування; мотивація; контроль
Етапи	Підготовка; прийняття; виконання; контроль виконання
Механізм	Фінансовий
Умови функціонування	Зовнішні; внутрішні

* сформульовано автором на основі аналізу літературних джерел

Перелік елементів слід добирати таким чином, щоб забезпечити максимальний функціональний прояв.

Управління фінансовими активами – це система інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з процесами формування, розподілу і використання фінансових ресурсів для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної діяльності підприємства [26].

У системі управлінні фінансовими активами виділяють три рівні: оперативний, тактичний, стратегічний. Окремо слід зазначити, що стратегічний рівень управління фінансовими активами передбачає вибір і обґрунтування політики залучення і ефективного розміщення фінансових активів підприємства.

У наукових літературних джерелах до завдань управління фінансовими

активами як правило переважно відносять:

1. залучення необхідного обсягу активів на найвигідніших умовах;
2. ефективне використання наявних фінансових активів.

Ми вважаємо, що перелік даних завдань дещо обмежений. На наш погляд їх слід розглядати на стратегічному, тактичному і оперативному рівні, залежно від поставлених цілей функціонування системи.

Вибір та реалізація оптимальних рішень в управлінні фінансовими активами залежать від їх економічної ефективності, тобто результат має відповідати здійсненим витратам з урахуванням мінімального ризику. Якщо управління фінансовими активами поділити на управління формуванням та управління їх використанням, то ефективне формування передбачає залучення оптимальної кількості фінансових активів для виконання поставленої задачі за найменших витрат на їх формування. Ефективне використання характеризується виконанням поставленої задачі за найменших витрат фінансових активів і мінімального ризику. При цьому додатковий отриманий ефект повинен перевищувати додаткові здійснені витрати.

Висновки до 1 розділу

Окремі дослідники розглядають фінансові активи в економічній площині, лише частково розкриваючи сутність цього поняття, інші – навпаки, висвітлюють його дуже широко. Така неоднозначність у визначенні призводить до того, що фінансові активи розглядаються науковцями по-різному: як ресурси, як права на ресурси, як ліва частина балансу, як майно.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», фінансові активи – кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів.

З позицій бухгалтерського обліку, фінансовий актив є елементом фінансового інструменту при класифікації за елементами балансу. Якщо розглядати фінансові активи з точки зору потенційного інвестора, то це вид

інвестиційного активу. У цьому випадку інвестиційним активом може бути будь-який об'єкт інвестування, що має певну вартість, може її зберігати та примножувати у майбутньому.

Система управління фінансовими активами підприємства є складовою фінансового механізму підприємства.

В широкому розумінні управління фінансовими активами можна визначити не лише як процеси розподілу і використання фінансових ресурсів, але і діяльність, пов'язану із впливом на формування фінансових активів, управління грошовими потоками підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТЕРА»)

2.1. Організаційно-економічна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства

Приватне акціонерне товариство «ТерА» (Тернопільська кондитерська фабрика) це підприємство майже із 85-літньою історією.

ПАТ «Тера» є одним з лідерів своєї галузі в Тернопільській області.

Датою заснування підприємства можна вважати 1945 р.

За період свого функціонування ПАТ «ТерА» декілька разів змінювала свою назву.

В 2000 р. згідно рішення Загальних зборів акціонерів Тернопільська кондитерська фабрика була перейменована в відкрите акціонерне товариство «ТерА». В тому ж році було зареєстровано логотип та торгову марку підприємства.

1 березня 2011 р. ПАТ «ТерА» перейменовано в публічне акціонерне товариство «ТерА» згідно протоколу Загальних зборів акціонерів № 1 від 22 лютого 2011 р.

Досліджуване підприємство на даний час має наступну виробничу структуру:

- зефірний цех;
- цех печива та сушки;
- вафельно-пряничний цех (.

Отже, основним видом виробничої діяльності ПАТ «Тера» є:

- цукрових кондитерських виробів;
- виробництво борошняних кондитерських виробів (тістечок і тортів тривалого зберігання);
- виробництво сухарів і сухогопечива;

- виробництво шоколаду та какао.

На сьогоднішній день ПАТ «Тера» - це успішне та стабільне підприємство Тернопільщини.

Наведемо основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Тера» за період з 2014 по 2019 рр. (див. табл. 2.1)

Таблиця 2.1

**Основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Тера»
2014-2018 рр.***

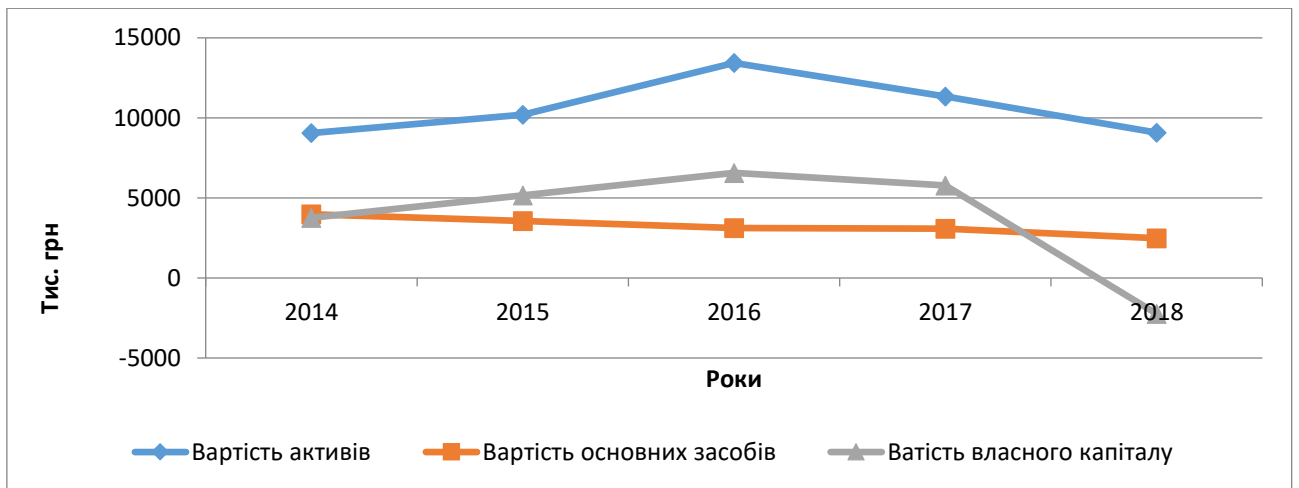
Показники	2014 рік	2015 рік	Відхилення		2016 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн., (+, -) 2015р. до 2014р.	Відносне, % 2015р. до 2014р.		Абсолютне, тис. грн., (+, -) 2016р. до 2015р.	Відносне, % 2016р. до 2015р.
Вартість активів, тис. грн.	9053	10205	1152	12,7	13434	3229	31,6
Вартість основних засобів, тис. грн.	3980	3552	-428	-10,8	3131	-421	-11,9
Вартість власного капіталу, тис. грн.	3757	5152	1395	37,1	6568	1416	27,5
Вартість реалізованої продукції, тис. грн.	30419	48041	17622	57,9	55971	7930	16,5
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	27641	39971	12330	44,6	47320	7349	18,4
Матеріальні витрати, тис. грн.	20910	32404	11494	55,0	37901	5497	17,0
Витрати на оплату праці, тис. грн.	6092	6755	663	10,9	8111	1356	20,1
Кількість працюючих, чол.	191	193	2	1,0	202	9	4,7
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	159,3	248,9	89,6553	56,3	277,1	28,1671	11,3
Кредиторська заборгов., тис. грн.	2333	3288	955	40,9	4754	1466	44,6
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	1923	2174	251	13,1	3046	872	40,1
Чистий прибуток, тис. грн.	-3657	1395	5052	-	1650	255	18,3

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення		2018 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн., (+, -) 2017р. до 2016р.	Відносне, % 2017р. до 2016р.		Абсолютне, тис. грн., (+, -) 2018р. до 2017р.	Відносне, % 2018р. до 2017р.
Вартість активів, тис. грн.	13434	11336	-2098	-15,6	9090	-2246	-19,8
Вартість основних засобів, тис. грн.	3131	3088	-43	-1,4	2486	-602	-19,5
Вартість власного капіталу, тис. грн.	6568	5780	-788	-12,0	-2236	-8016	-138,7
Вартість реалізованої продукції, тис. грн.	55971	54350	-1621	-2,9	49495	-4855	-8,9
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	47320	45202	-2118	-4,5	44668	-534	-1,2
Матеріальні витрати, тис. грн.	37901	34200	-3701	-9,8	36267	2067	6,0
Витрати на оплату праці, тис. грн.	8111	11939	3828	47,2	13741	1802	15,1
Кількість працюючих, чол.	202	190	-12	-5,9	190	0	0,0
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	277,1	286,1	8,96847	3,2	260,5	-25,553	-8,9
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	4754	4342	-412	-8,7	5687	1345	31,0
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	3046	2716	-330	-10,8	1179	-1537	-56,6
Чистий прибуток, тис. грн.	1650	-788	-2438	-	-8016	-7228	-

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Проаналізуємо більш докладно дані наведені в тал. 2.1.

Насамперед звернемо увагу на динаміку активів, власного капіталу та вартість основних засобів досліджуваного підприємства протягом 2014-2018 рр. (див. рис. 2.1.)

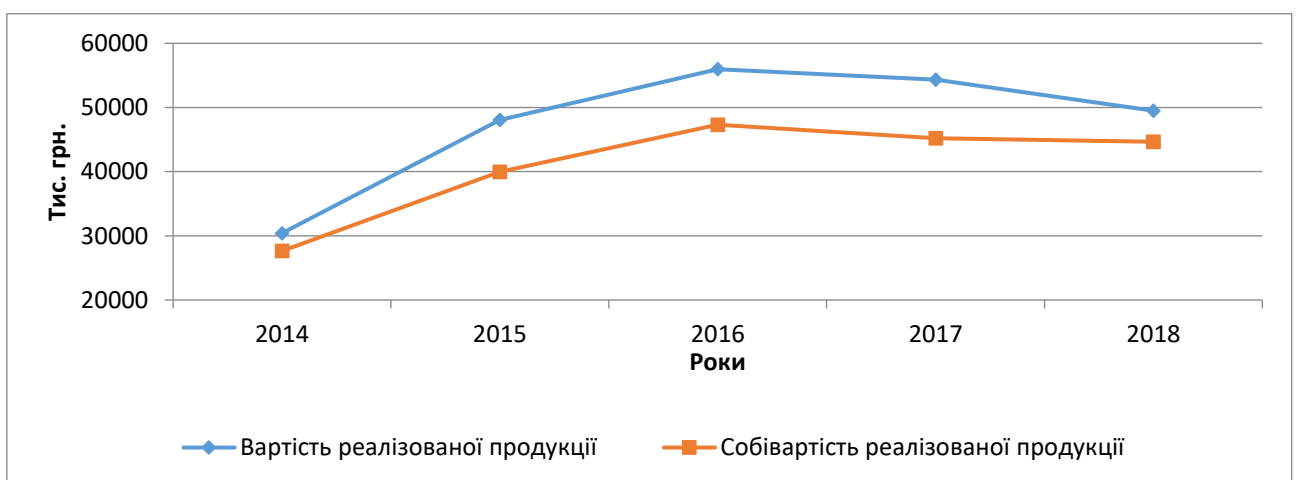
Рисунок 2.1. Динаміка вартості активів, власного капіталу та основних засобів ПАТ «Тера» 2014-2018 рр.*

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Як бачимо з рис 2.1 вартість активів та власного капіталу ПАТ «Тера» демонстрували позитивну динаміку протягом 2014-2016 рр. В 2016 р вартість активів сягала 13434 тис. грн., а вартість власного капіталу 6568 тис. грн. – це максимальні значення протягом досліджуваного періоду.

В подальшому у 2017-2018 рр. відбулося скорочення обох показників. Найбільш різкого зниження зазнав власний капітал – до -2236 тис. грн. у 2018 р.

Розглянемо динаміку вартості та собівартості реалізованої продукції ПАТ «Тера» протягом 2014-2018 рр. (див. рис. 2.2)

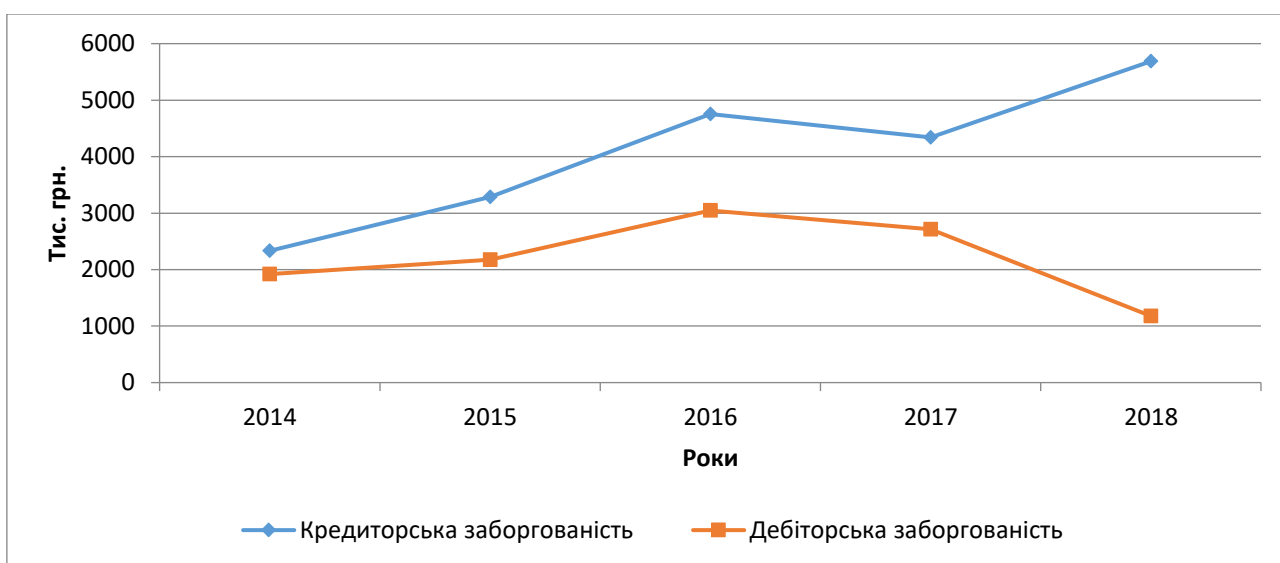

Рисунок 2.2. Динаміка вартості та собівартості реалізованої продукції ПАТ «Тера» 2014-2018 рр.*

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Як бачмо з рис. 2.2 аналогічно з попередніми показниками вартість та собівартість реалізованої продукції демонстрували позитивну динаміку з 2014р. до 2016р. З 2016р. до 2018р. спостерігається зниження даних показників. Причому варто відмітити, що вартість продукції демонструє більше падіння. Зокрема у 2018 році в порівнянні з 2017 роком вартість реалізованої продукції знизилась на 8,9%. В той час, як собівартість знизилась лише на 1,2%.

Окремо слід проаналізувати показники кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства за 2014-2018 рр. (див. рис. 2.3).

Рисунок 2.3. Динаміка кредиторської та дебіторської заборгованості ПАТ «Тера» 2014-2018 рр.*

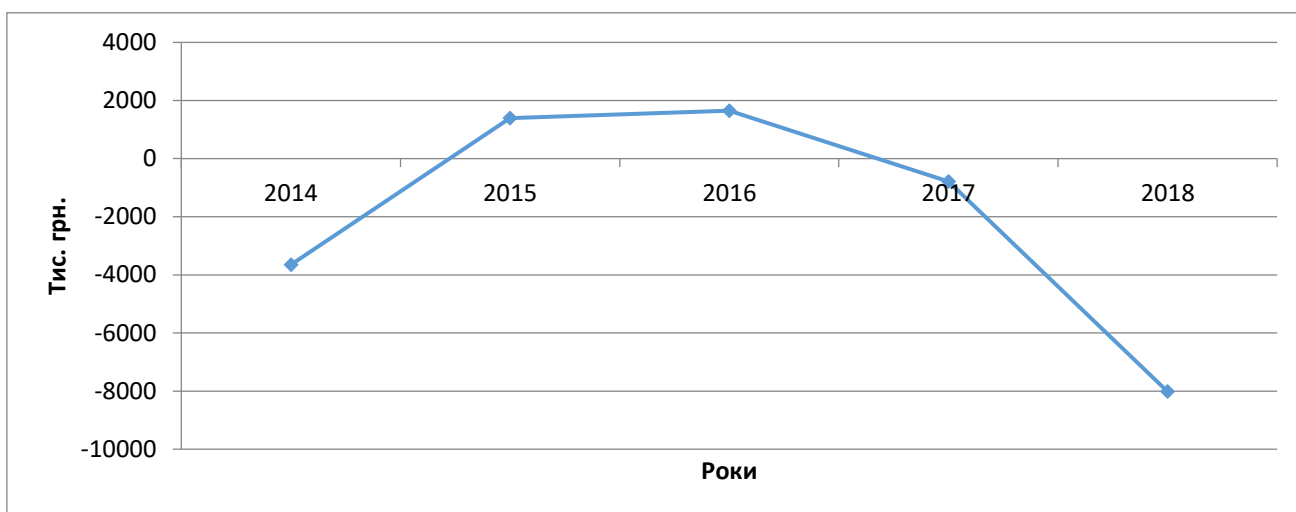
*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Дебіторська заборгованість ПАТ «Тера» демонструє протягом 2014-2018 рр. позитивну динаміку (див. рисунок 2.3). Виявивши деяке зростання на проміжку 2014-2016 рр., з 1923 тис. грн. до 3046 тис. грн. відповідно, в подальшому цей показник значно скоротився. Зокрема в 2018 році він склав 1179 тис. грн.

Децю іншу динаміку демонструє кредиторська заборгованість ПАТ «Тера» (див. рис. 2.3). Так протягом 2014-2017 року вона в загальному відповідає динаміці дебіторської заборгованості. Лише в 2018 р. різко йде в

розріз з останньою, демонструючи замість скорочення зростання на 31 % у порівнянні з аналогічним показником діяльності Приватного акціонерного товариства «Тера» у 2017 р.

Наостанок розглянемо зміну чистого прибутку ПАТ «Тера» в проміжку 2014-2018 рр. (див. рис. 2.4).

Рисунок 2.4. Динаміка чистого прибутку ПАТ «Тера» 2014-2018 рр.*

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Як бачимо з рис. 2.4 чистий прибуток підприємства протягом 2014-2018 рр. мав позитивне значення лише в 2015 та 2016 рр., 1395 та 1650 тис. грн.. відповідно. В 2014 р. та 2017-2018 рр. цей показник мав негативне значення, досягнувши найменшого значення в 2018 році - -8016.

Така ситуація свідчить про існуючі проблеми на підприємстві, які вимагають негайного вирішення.

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Основою для аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства служить його фінансова звітність. Тому насамперед проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз балансу ПАТ «Тера» за 2014-2018 роки.

Результати проведеного горизонтального аналізу балансу підприємства відобразимо у таблиці. 2.2.

з бюджетом	1135	36	40	4	11,1	15	-25	-62,5	22	7	46,7	23	1	4,5
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	-	22	22	-	0	-22	-100,0	0	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	208	207	-1	-0,5	512	305	147,3	301	-211	-41,2	243	-58	-19,3
Гроші та їх еквіваленти	1165	62	76	14	22,6	389	313	411,8	276	-113	-29,0	160	-116	-42,0
Готівка	1166	14	22	8	57,1	158	136	618,2	13	-145	-91,8	130	117	900,0
Рахунки в банках	1167	48	54	6	12,5	231	177	327,8	263	32	13,9	30	-233	-88,6
Витрати майбутніх періодів	1170	2	6	4	200,0	6	0	0,0	8	2	33,3	10	2	25,0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	-	52	52	-	69	17	32,7	117	48	69,6
Усього за розділом II	1195	4707	6276	1569	33,3	9939	3663	58,4	7884	-2055	-20,7	6444	-1440	-18,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу	1200	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Баланс	1300	9053	10205	1152	12,7	13434	3229	31,6	11336	-2098	-15,6	9090	-2246	-19,8

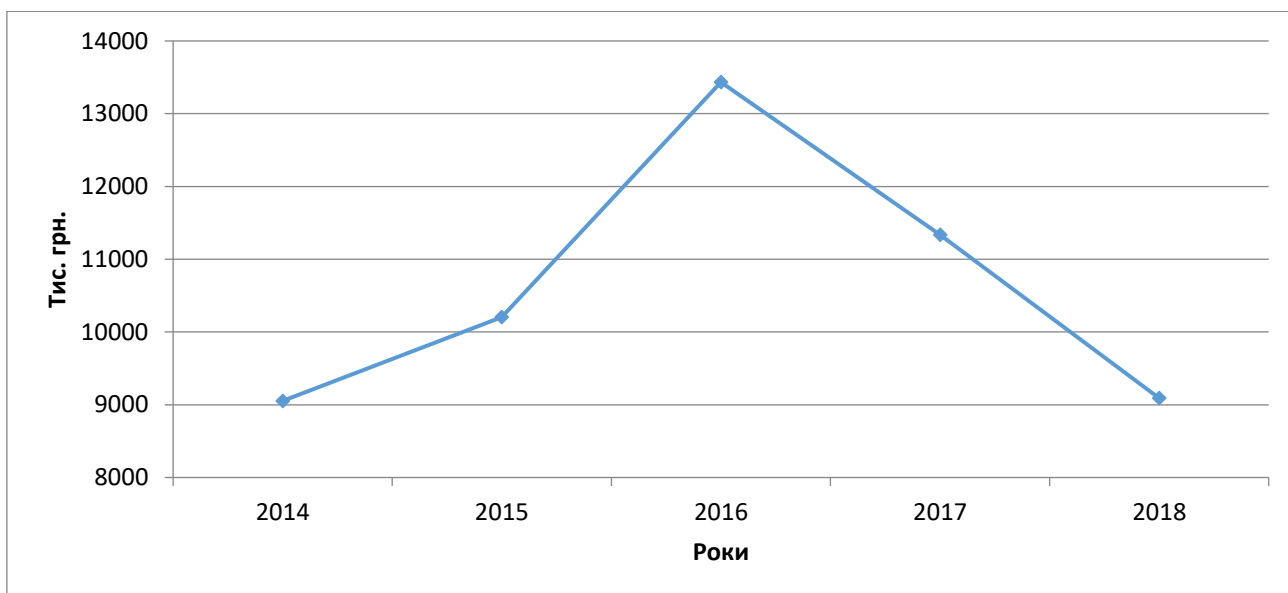
Пасив	Код рядка	2014	2015	Відхилення 2015/2014		2016	Відхилення 2016/2015		2017	Відхилення 2017/2016		2018	Відхилення 2018/2017	
				Абсолютне	Відносне, %		Абсолютне	Відносне, %		Абсолютне	Відносне, %		Абсолютне	Відносне, %
I. Власний капітал														
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1750	1750	0	0,0	1750	0	0,0	1750	0	0,0	1 750	0	0,0
Додатковий капітал	1410	4217	4217	0	0,0	4217	0	0,0	4217	0	0,0	4 217	0	0,0
Резервний капітал	1415	50	50	0	0,0	50	0	0,0	50	0	0,0	50	0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокр. збиток)	1420	-2260	-865	1395	-61,7	551	1416	-163,7	-237	-788	-143,0	-8 253	-8016	3382,3

Усього за розділом I	1495	3757	5152	1395	37,1	6568	1416	27,5	5780	-788	-12,0	-2 236	-8016	-138,7
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення														
Усього за розділом II	1595	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення														
Короткострокові кредити банків	1600	137	0	-137	-100,0	1660	1660	-	0	-1660	-100,0	0	0	-
Поточна кредиторська заборгованість:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
за товари, роботи, послуги	1615	1816	2639	823	45,3	4314	1675	63,5	3513	-801	-18,6	5 104	1591	45,3
за розрахунками з бюджетом	1620	149	271	122	81,9	38	-233	-86,0	367	329	865,8	20	-347	-94,6
за розрахунками зі страхування	1625	116	110	-6	-5,2	68	-42	-38,2	70	2	2,9	99	29	41,4
за розрахунками з оплати праці	1630	252	268	16	6,3	334	66	24,6	392	58	17,4	464	72	18,4
Поточні забезпечення	1660	233	323	90	38,6	448	125	38,7	149	-299	-66,7	176	27	18,1
Інші поточні зобов'язання	1690	2593	1442	-1151	-44,4	4	-1438	-99,7	1065	1061	26525,0	5 463	4398	413,0
Усього за розділом III	1695	5296	5053	-243	-4,6	6866	1813	35,9	5556	-1310	-19,1	11326	5770	103,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами	1700	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Баланс	1900	9053	10205	1152	12,7	13434	3229	31,6	11336	-2098	-15,6	9090	-2246	-19,8

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Як бачимо з таблиці 2.2, більшість показників балансу ПАТ «Тера» протягом досліджуваного періоду (2014-2018 рр.) демонструють хвилеподібну динаміку. Найкраще це видно на основі зміни загального підсумку балансу підприємства (валюти балансу) (див рис. 2.5).

Рисунок 2.5. Динаміка валюти балансу ПАТ «Тера» 2014-2018 рр.*

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

За досліджуваний період найбільш успішним роком для ПАТ «Тера», в контексті фінансово-господарської діяльності, став 2016 рік (див рис. 2.5). Саме в цей час спостерігаються найкращі фінансові показники підприємства.

Окремо хочемо звернути увагу, що на підприємстві постійно знижується вартість основних засобів та не відбувається жодного їх оновлення. З часом це призведе до значного фізичного і морального зносу обладнання та викличе серйозні виробничі проблеми.

Щоб доповнити оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства, визначити структуру основних елементів активів та пасивів підприємства, проведемо вертикальний аналіз статей його балансу за 2014-2018 роки.

Результати проведеного горизонтального аналізу балансу ПАТ «Тера» відобразимо у таблиці. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка динаміки структурних змін статей балансу підприємства ПАТ «Тера» за 2014-2018 роки, тис. грн.*

АКТИВ	Код ряд ка	2014	Пито ма вага	2015	Пито ма вага	Відхи лення 2015/ 2014	2016	Пито ма вага	Відхи лення 2016/ 2015	2017	Пито ма вага	Відхи лення 2017/ 2016	2018	Пито ма вага	Відхи лення 2017/ 2018
I. Необоротні активи															
Нематеріальні активи:	1000	13	0,14	11	0,11	-0,04	11	0,08	-0,03	11	0,10	0,02	10	0,11	0,01
первісна вартість	1001	74	0,82	74	0,73	-0,09	74	0,55	-0,17	74	0,65	0,10	74	0,81	0,16
накопичена амортизація	1002	61	0,67	63	0,62	-0,06	63	0,47	-0,15	63	0,56	0,09	64	0,70	0,15
Незавершені капітальні інвестиції	1005	353	3,90	366	3,59	-0,31	353	2,63	-0,96	353	3,11	0,49	150	1,65	-1,46
Основні засоби:	1010	3980	43,96	3552	34,81	-9,16	3131	23,31	-11,50	3088	27,24	3,93	2 486	27,35	0,11
первісна вартість	1011	13182	145,61	13583	133,10	-12,51	13965	103,95	-29,15	14604	128,83	24,88	13 707	150,79	21,96
знос	1012	9202	101,65	10031	98,29	-3,35	10834	80,65	-17,65	11516	101,59	20,94	11221	123,44	21,86
Усього за розділом I	1095	4346	48,01	3929	38,50	-9,51	3495	26,02	-12,48	3452	30,45	4,44	2 646	29,11	-1,34
II. Оборотні активи															
Запаси	1100	2720	30,05	4020	39,39	9,35	6468	48,15	8,75	4815	42,48	-5,67	4 978	54,76	12,29
Вироб. запаси	1101	2121	23,43	3096	30,34	6,91	5150	38,34	8,00	3209	28,31	-10,03	3 879	42,67	14,37
Готова продукція	1103	595	6,57	924	9,05	2,48	1318	9,81	0,76	1606	14,17	4,36	1 099	12,09	-2,08
Товари	1104	4	0,04	0	0,00	-0,04	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1679	18,55	1927	18,88	0,34	2497	18,59	-0,30	2393	21,11	2,52	913	10,04	-11,07
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
з бюджетом	1135	36	0,40	40	0,39	-0,01	15	0,11	-0,28	22	0,19	0,08	23	0,25	0,06

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0,00	0	0,00	0,00	22	0,16	0,16	0	0,00	-0,16	0	0,00	0,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	208	2,30	207	2,03	-0,27	512	3,81	1,78	301	2,66	-1,16	243	2,67	0,02
Гроші та їх еквіваленти	1165	62	0,68	76	0,74	0,06	389	2,90	2,15	276	2,43	-0,46	160	1,76	-0,67
Готівка	1166	14	0,15	22	0,22	0,06	158	1,18	0,96	13	0,11	-1,06	130	1,43	1,32
Рахунки в банках	1167	48	0,53	54	0,53	0,00	231	1,72	1,19	263	2,32	0,60	30	0,33	-1,99
Витрати майбутніх періодів	1170	2	0,02	6	0,06	0,04	6	0,04	-0,01	8	0,07	0,03	10	0,11	0,04
Інші оборотні активи	1190	0	0,00	0	0,00	0,00	52	0,39	0,39	69	0,61	0,22	117	1,29	0,68
Усього за розділом II	1195	4707	51,99	6276	61,50	9,51	9939	73,98	12,48	7884	69,55	-4,44	6444	70,89	1,34
III. Необоротні активи, утримув. для продажу	1200	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Баланс	1300	9053	100,00	10205	100,00	0,00	13434	100,00	0,00	11336	100,00	0,00	9090	100,00	0,00

ПАСИВ	Код рядка	2014	Питома вага	2015	Питома вага	Відхилення 2015/2014	2016	Питома вага	Відхилення 2016/2015	2017	Питома вага	Відхилення 2017/2016	2018	Питома вага	Відхилення 2017/2018
I. Власний капітал															
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1750	19,33	1750	17,15	-2,18	1750	13,03	-4,12	1750	15,44	2,41	1 750	19,25	3,81
Додатковий капітал	1410	4217	46,58	4217	41,32	-5,26	4217	31,39	-9,93	4217	37,20	5,81	4 217	46,39	9,19
Резервний капітал	1415	50	0,55	50	0,49	-0,06	50	0,37	-0,12	50	0,44	0,07	50	0,55	0,11
Нерозподілений прибуток (непокр. збиток)	1420	-2260	-24,96	-865	-8,48	16,49	551	4,10	12,58	-237	-2,09	-6,19	-8 253	-90,79	-88,70

Усього за розділом I	1495	3757	41,50	5152	50,49	8,99	6568	48,89	-1,59	5780	50,99	2,10	-2 236	-24,60	-75,59	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення																
Усього за розділом II	1595	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення																
Коротко строкові кредити банків	1600	137	1,51	0	0,00	-1,51	1660	12,36	12,36	0	0,00	-12,36	0	0,00	0,00	
Поточна кредиторська заборгованість:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
за товари, роботи, послуги	1615	1816	20,06	2639	25,86	5,80	4314	32,11	6,25	3513	30,99	-1,12	5 104	56,15	25,16	
за розрахунками з бюджетом	1620	149	1,65	271	2,66	1,01	38	0,28	-2,37	367	3,24	2,95	20	0,22	-3,02	
за розрахунками зі страхування	1625	116	1,28	110	1,08	-0,20	68	0,51	-0,57	70	0,62	0,11	99	1,09	0,47	
за розрахунками з оплати праці	1630	252	2,78	268	2,63	-0,16	334	2,49	-0,14	392	3,46	0,97	464	5,10	1,65	
Поточні забезпечення	1660	233	2,57	323	3,17	0,59	448	3,33	0,17	149	1,31	-2,02	176	1,94	0,62	
Інші поточні зобов'язання	1690	2593	28,64	1442	14,13	-14,51	4	0,03	-14,10	1065	9,39	9,37	5 463	60,10	50,70	
Усього за розділом III	1695	5296	58,50	5053	49,51	-8,99	6866	51,11	1,59	5556	49,01	-2,10	11326	124,60	75,59	
IV. Зобов., пов'язані з не обор. актив. утримуваними для продажу	1700	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	
Баланс	1900	9053	100,00	10205	100,00	0,00	13434	100,00	0,00	11336	100,00	0,00	9090	100,00	0,00	

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Щодо оцінки структурних змін фінансових показників ПАТ «Тера», до на сонові аналізу проведеного в таблиці 2.3 зазначимо наступне.

В структурі активів досліджуваного підприємства протягом 2014-2018 рр. основне місце займали «Основні засоби» та «Запаси», а якщо бути точнішим – «Виробничі запаси». Причому питома вага показника «Основні засоби» в період з 2014 р. до 2018 р. значно скоротилась. Від 43,96% у 2014 році до 27,35% у 2018 році.

Показник «Запаси» демонстрував протилежну динаміку. Його значення в структурі активів зростало, з 30,05% у 2014 році до 54,76% у 2018 році.

Серед іншого можна зазначити вагоме скорочення питомої ваги в структурі активів ПАТ «Тера» показника дебіторської заборгованості за продукцію, який протягом 2014-2018 рр. скоротився з 18,55 до 10,04%.

Щодо розділу «Пасиви» досліджуваного нами підприємства, то тут варто виділити високу питому вагу наступних показників балансу: «Додатковий капітал»; «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)»; «Поточну кредиторську заборгованість за товари» та «Інші поточні зобов'язання».

Зокрема, показник додаткового капіталу мав майже стабільне (за винятком 2016 року) високе питоме значення в структурі пасиву ПАТ «Тера» протягом всього досліджуваного періоду.

Окремо слід зазначити різке зростання у 2018 році питомої ваги непокритих збитків підприємства, які склали в структурі пасиву 90,74%. Це в той час, коли лише у 2016 році в підприємства був прибуток, але навіть тоді його питома вага склала лише 4,1%.

Значне зростання протягом 2014-2019 рр. в структурі пасивів ПАТ «Тера» показала поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги. Так у 2014 році питома вага даного показника становила 20,06%. Показуючи стабільне зростання за всі роки досліджуваного періоду він збільшився до 56,15% у 2018 році, показавши приріст більше 25% у порівнянні із 2017 роком. Дана тенденція є доволі тривожним сигналом для керівництва підприємства.

2.3. Оцінка ефективності управління та використання фінансових активів ПАТ «Тера»

Важливе значення в процесі оцінки управління та використання фінансових активів підприємства має аналіз показників ліквідності, платоспроможності та ділової активності.

Результати розрахунку даних показників для ПАТ «Тера» протягом 2014-2018 рр. наведемо в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Аналіз показників ліквідності, платоспроможності та ділової активності ПАТ «Тера» за 2014-2018 рр.*

Назва показника	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,02	0,06	0,05	0,01
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,37	0,45	0,50	0,54	0,12
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,89	1,24	1,45	1,42	0,57
Показник покриття	0,89	1,24	1,45	1,42	0,57
Показник співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості	0,87	0,68	0,65	0,64	0,21
Коефіцієнт оборотності активів	3,08	4,99	4,74	4,39	4,85
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,88	8,75	6,90	6,10	6,91
Тривалість оборотності активів, дні	116,95	72,16	76,02	82,03	74,28

Продовження табл. 2.4

Тривалість оборотності оборотних активів, дні	61,26	41,15	52,15	59,03	52,11
Коефіцієнт оборотності готової продукції	51,12	51,99	42,47	33,84	45,04
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	8,10	9,32	8,52	9,40	-22,14

*Складено автором самостійно на основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Тера»

Проаналізуємо наведенні в тал. 2.4 показники більш детально.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за нормальних умов діяльності підприємства повинен перебувати в межах 0,2-0,35. Він дає важливу характеристику фінансовим активам підприємства, а саме показує ту частку зобов'язань, яка негайно погашається за поточної фінансової ситуації господарюючого суб'єкта.

Даний показник за період з 2014 по 2018 рр. для ПАТ «Тера» коливається в межах з 0,01 в 2014 та 2018 рр., до 0,06 у 2016 році. Його значення є набагато меншим за норму, що свідчить про гостру необхідність підвищити параметри абсолютної ліквідності підприємства.

Коефіцієнт проміжної ліквідності для досліджуваного підприємства показує рівень його здатності в принципі погасити поточні зобов'язання, що виникли в наслідок фінансово-господарської діяльності.

Згідно існуючої практики нормальним вважається коли значення коефіцієнта перебуває в межах 0,7-0,8.

Як бачимо з таблиці 2.4 в 2014-2018 рр. даний показник для ПАТ «Тера» перебував в межах з 0,12 в 2018 р., до 0,54 у 2017 році. Як і в попередньому випадку його значення є недостатнім і потребує покращення. В іншому випадку підприємство загрожує значний ризик не покриття своїх зобов'язань.

Наступним аналізованим нами показником є коефіцієнт поточної ліквідності. Він відображає чи достатньо на підприємстві оборотних активів для забезпечення зобов'язань.

Характеризує кількість грошових одиниць оборотних активів, які припадають на одну грошову одиницю поточних зобов'язань досліджуваного нами підприємства.

Згідно існуючих нормативів рекомендується, щоб даний показник був не нижче 1.

Згідно проведених нами розрахунків значення коефіцієнта поточної ліквідності для ПАТ «Тера» у 2014-2018 рр. коливалося від 0,57 в 2018 р., до 1,45 у 2016 році. Взагалі за досліджуваний період лише в 2014 та 2018 рр. даний показник був нижчий від норми.

В подальшому ми розраховали показник покриття. Він характеризує об'єм оборотних активів, що співвідноситься з однією грошовою одиницею короткострокових зобов'язань підприємства.

Як і у випадку з попереднім коефіцієнтом, згідно існуючих нормативів рекомендується, щоб даний показник був не нижче 1.

У випадку із даними фінансової звітності ПАТ «Тера» показник покриття виявився аналогічним із коефіцієнтом поточної ліквідності. Також коливався від 0,57 в 2018 р., до 1,45 у 2016 році.

Наступним етапом нашого аналізу став розрахунок співвідношення поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей досліджуваного нами підприємства (див. табл. 2.4).

Цей показник показує можливість підприємства розраховатись з контрагентами (наприклад постачальниками), своїми працівниками та за іншими кредиторськими зобов'язаннями, що виникають в наслідок фінансово-господарської діяльності ПАТ «Тера», за рахунок виниклої дебіторської заборгованості.

Згідно існуючих нормативів рекомендується, щоб даний показник був не нижче 1.

Для нашого підприємства згідно проведених розрахунків у 2014-2018 рр. цей показник змінювався від 0,21 в 2018 р., до 0,87 у 2014 році.

Як бачимо, за весь період, показник не досягав необхідного мінімуму. Це свідчить про переважання кредиторської заборгованості підприємства над дебіторською. Керівництву необхідно посилити роботу із зменшення кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта.

Крім вище зазначених, ми розраховали також коефіцієнт оборотності активів ПАТ «Тера» (див. табл. 2.4).

Даний коефіцієнт показує швидкість обороту сукупного капіталу досліджуваного підприємства ПАТ «Тера». Іншими словами характеризує скільки разів за період, що аналізується (в нашому випадку за кожен рік в проміжку 2014-2018 рр.), проходить повний цикл виробництва (від початку до отримання прибутку).

Для нашого підприємства даний коефіцієнт в 2014-2018 рр. мав знаходився в проміжку з 5,88 в 2014 р., до 8,75 у 2015 році.

Чим вищий показник даного коефіцієнта тим краще для підприємства.

Для повнішої характеристики ми визначили тривалість оборотності активів в днях (див. табл. 2.4).

Ми отримали наступні значення, які відповідають загальній динаміці коефіцієнта оборотності оборотних активів для досліджуваного підприємства, а саме максимальне значення у 116,95 днів в 2014 р., мінімальне значення 72,16 у 2015 році

В загальному можемо зазначити, що більшість з аналізованих показників показують незадовільний стан справ на досліджуваному підприємстві у 2011 та 2018 рр. Дещо краща ситуація була в 2015-2017 рр., особливо слід відмітити комплексне покращення у 2016 році. Але не дивлячись на деяке покращення, загальна фінансово-економічна ситуація в ПАТ «Тера» вже ж не була оптимальною та потребувала підвищення ефективності управління і використання фінансових активів підприємства.

Висновки до розділу 2

ПАТ «Тера» є одним з лідерів своєї галузі в Тернопільській області.

За період свого функціонування ПАТ «ТерА» декілька разів змінювала свою назву.

1 березня 2011 р .ВАТ «ТерА» перейменовано в публічне акціонерне товариство «ТерА».

Вартість активів та власного капіталу ПАТ «Тера» демонстрували позитивну динаміку протягом 2014-2016 рр. В 2016 р вартість активів сягала 13434 тис. грн., а вартість власного капіталу 6568 тис. грн. – це максимальні значення протягом досліджуваного періоду.

В подальшому у 2017-2018 рр. відбулося скорочення обох показників. Найбільш різкого зниження зазнав власний капітал – до -2236 тис. грн. у 2018 р.

Дебіторська заборгованість ПАТ «Тера» демонструє протягом 2014-2018 рр. позитивну динаміку (див. рисунок 2.3). Виявивши деяке зростання на проміжку 2014-2016 рр., з 1923 тис. грн.. до 3046 тис. грн. відповідно, в подальшому цей показник значно скоротився. Зокрема в 2018 році він склав 1179 тис. грн.

Чистий прибуток підприємства протягом 2014-2018 рр. мав позитивне значення лише в 2015 та 2016 рр., 1395 та 1650 тис. грн.. відповідно. В 2014 р. та 2017-2018 рр. цей показник мав негативне значення, досягнувши найменшого значення в 2018 році - -8016.

В структурі активів досліджуваного підприємства протягом 2014-2018 рр. основне місце займали «Основні засоби» та «Запаси», а якщо бути точнішим – «Виробничі запаси». Причому питома вага показника «Основні засоби» в період з 2014 р. до 2018 р. значно скоротилась. Від 43,96% у 2014 році до 27,35% у 2018 році.

Показник «Запаси» демонстрував протилежну динаміку. Його значення в структурі активів зростало, з 30,05% у 2014 році до 54,76% у 2018 році.

Серед іншого можна зазначити вагоме скорочення питомої ваги в структурі активів ПАТ «Тера» показника дебіторської заборгованості за продукцію, який протягом 2014-2018 рр. скоротився з 18,55 до 10,04%

У випадку із даними фінансової звітності ПАТ «Тера» показник покриття виявився аналогічним із коефіцієнтом поточної ліквідності. Також коливався від 0,57 в 2018 р., до 1,45 у 2016 році.

Крім вище зазначених, ми розраховали також коефіцієнт оборотності активів ПАТ «Тера».

Даний коефіцієнт показує швидкість обороту сукупного капіталу досліджуваного підприємства ПАТ «Тера». Іншими словами характеризує скільки разів за період, що аналізується (в нашому випадку за кожен рік в проміжку 2014-2018 рр.), проходить повний цикл виробництва (від початку до отримання прибутку).

В загальному можемо зазначити, що більшість з аналізованих показників показують незадовільний стан справ на досліджуваному підприємстві у 2011 та 2018 рр. Дещо краща ситуація була в 2015-2017 рр., особливо слід відмітити комплексне покращення у 2016 році. Але не дивлячись на деяке покращення, загальна фінансово-економічна ситуація в ПАТ «Тера» вже ж не була оптимальною та потребувала підвищення ефективності управління і використання фінансових активів підприємства.

За досліджуваний період найбільш успішним роком для ПАТ «Тера», в контексті фінансово-господарської діяльності, став 2016 рік . Саме в цей час спостерігаються найкращі фінансові показники підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПАТ «ТЕРА»

3.1 Сучасні моделі оцінки вартості фінансових активів підприємства

В процесі оцінки та аналізу фінансових активів перед господарюючим суб'єктом можуть стояти два ключові завдання:

1. Мінімізувати ризик;
2. Максимізувати прибуток.

Багато в чому ці завдання перебувають у суперечності тому вони потребують оптимізації. Для оптимізації застосовують різні моделі оцінки фінансових активів. Їх основу складає виявлення найбільш ефективних співвідношень рівнів прибутковості і ризику.

На даний час в світовій практиці найбільшого поширення набули наступні моделі оцінки вартості фінансових активів:

- модель оцінки вартості фінансових активів Шарпа;
- модель оцінки вартості фінансових Блека;
- багатofакторна модель Мертона;
- модель теорії арбітражного ціноутворення Росса [8].

Розглянемо першу модель (САРМ-модель - capital assets pricing model), або як ще прийнято її називати модель Шарпа.

Дана модель визначає залежність між ризиком і дохідністю конкретного фінансового активу і та показників, які характеризують ринок в цілому.

Окремо слід зазначити, що ця модель дозволила суттєво розвинути теорію портфельного інвестування.

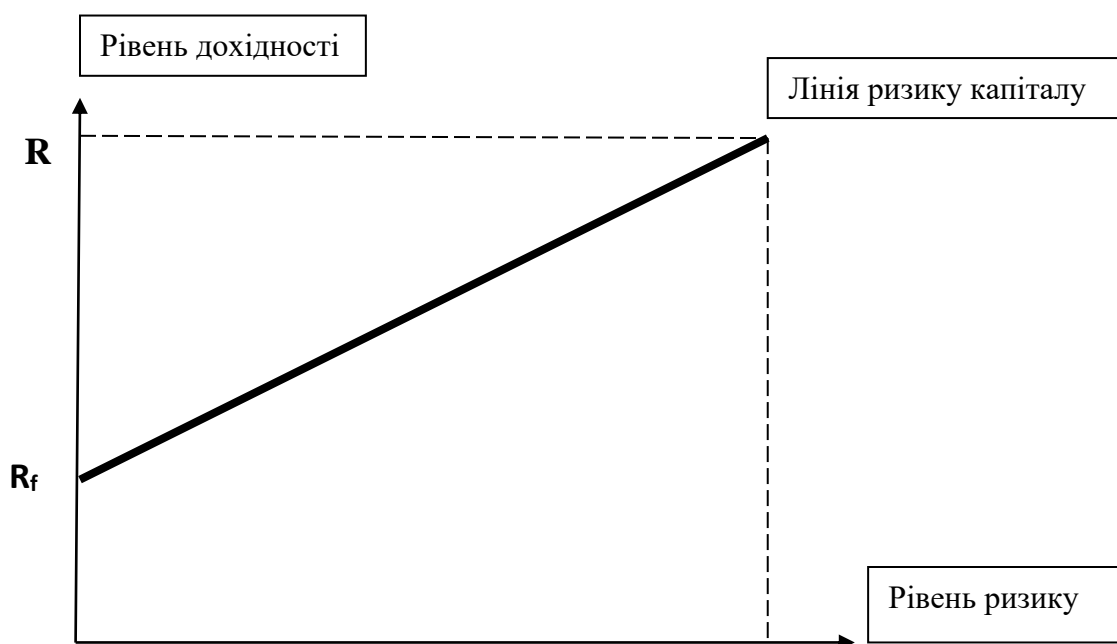
Дана модель («Модель Шарпа») базується на ряді припущень, зокрема:

- існує єдина безризикова відсоткова ставка;
- період вкладення капіталу однаковий для всіх «гравців» на ринку;
- всі суб'єкти діяльності поводять себе раціонально;

- на ринку несуттєві транзакційні витрати і податки, що пов'язані з інвестиціями в фінансові активи;
- ринок є ефективним, необхідна інформація безперешкодно доступна всім суб'єктам;
- очікуваний рівень прибутковості фінансових активів однаковий для всіх учасників.

За умови рівноважного стану попиту і пропозиції на ринку вартість фінансових активів виражає середнє співвідношення між рівнем ризику та рівнем прибутковості.

У моделі Шарпа точка цього співвідношення з'єднана графічно з точкою прибутковості безризикового фінансового активу. На графіку лінія цього з'єднання має назву «лінія ринку капіталу» (див. рис. 3.1).

Рисунок 3.1. Графічна інтерпретація моделі CAPM (моделі Шарпа)

Лінія ринку капіталу характеризує рівноважне співвідношення очікуваної прибутковості і стандартного відхилення всіх можливих ефективних фінансових активів. Такий зв'язок в моделі Шарпа виражається через коефіцієнт бета.

Бета коефіцієнт – це показник, що характеризує ризик, що пов’язаний з конкретним фінансовим активом.

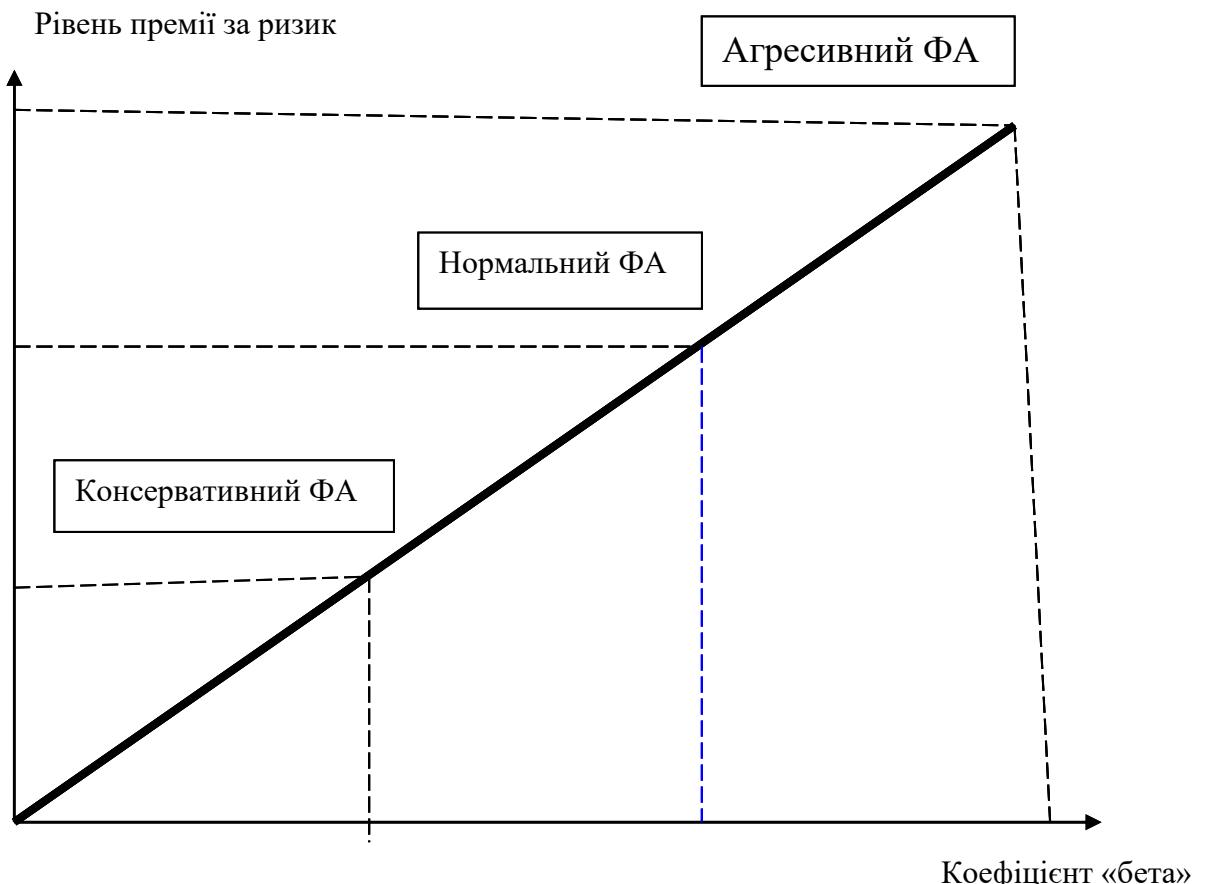
Наведемо характеристику бета-коефіцієнта в таблиці 3.1

Таблиця 3.1.

**Інтерпретація коефіцієнта бета для моделі моделі CAPM
(моделі Шарпа)**

Значення показника	Рівень ризику	Напрямок зміни дохідності фінансового активу у порівнянні із середньоринковою дохідністю
$\beta > 1$	Високий	В одному напрямку
$\beta = 1$	Помірний	В одному напрямку
$0 < \beta < 1$	Низький	В одному напрямку
$-1 < \beta < 0$	Низький	В різних напрямках
$\beta = -1$	Помірний	В різних напрямках
$\beta < -1$	Високий	В різних напрямках

На рисунку 2.2 представлений графік, що відображає характеристику фінансових активів в залежності від бета.

**Рисунок 3.2. Характеристика фінансових активів
в залежності від «бета»**

У випадку коли коефіцієнт бета, більше одиниці, фінансові активи називають агресивними. Це пов'язано з тим, що прибутковість фінансових активів має більш вищий рівень прибутковості у в порівнянні з відповідній динамікою рівня прибутковості в середньому по ринку.

Фінансові активи з низьким коефіцієнтом бета називаються консервативним. Це виходить з того, що їх рівень прибутковості має більш низьку динаміку в порівнянні з рівнем прибутковості в середньому по ринку.

Фінансові активи, що мають коефіцієнт бета, що дорівнює значенню одиниці, називають нормальними, або середньоризиковими.

Однак слід зазначити, що використання коефіцієнта бета несе в собі ряд слабких місць:

- неможливість оцінки малих підприємств;
- складність його використання для оцінки нізколіквідних фінансових активів;
- неможливість врахування несистематичних ризиків
- нестійкість прогнозу;
- неможливість обліку несистематичних ризиків.

Отже, згідно з аналізованої моделі, для того, щоб визначити очікувану норму прибутковості фінансових активів, слід до безризикової ставки додати премію за ризик. Остання визначається через бета-коефіцієнт.

Перша складова даної моделі - це безризикова ставка. - це премія за систематичний ризик, тобто рівень додаткового доходу і за взятий на себе ризик в процесі отримання конкретного фінансового активу. Вона визначається як різниця між середньо ринковим рівнем доходу і безризиковою ставкою, що множиться на коефіцієнта бета.

Так, різниця між середньоринковою ставкою і безризиковою ставкою характеризує премію за ризик для фінансового активу. Під дохідністю фінансового активу зазвичай розуміють його прибутковість.

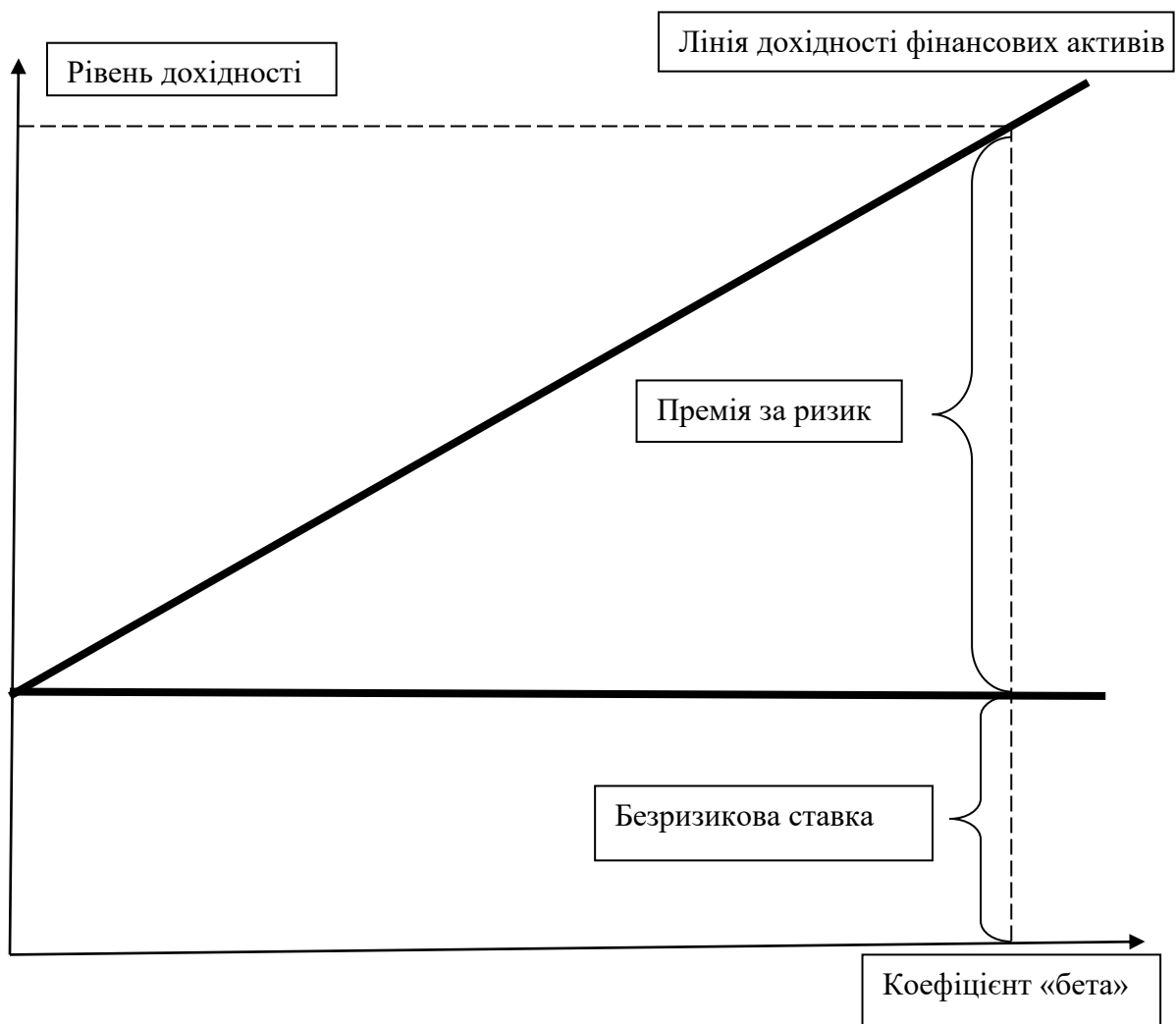
Відповідно до моделі CAPM, ринок не завжди винагороджує більш високий ризик більш високою прибутковістю фінансового активу. Винагороджується лише

та частина ризику, яку неможливо диверсифікувати, а це означає, що прибутковість будь-якого фінансового активу прямо пропорційна його ризику.

Перш ніж застосувати модель CAPM для аналізу вітчизняних суб'єктів господарювання і їх фінансових активів необхідно вирішити ряд питань:

- які фінансові активи є сенс аналізувати за допомогою CAPM;
- як визначити ринковий рівень прибутковості, що найбільш адекватно буде її висловлювати;
- яка відсоткова ставка може виступати в якості без ризикової.

На основі моделі Шарпа будується лінія прибутковості фінансових активів (див. рис. 3.3).

Рисунок 3.3 Графічна модель лінії прибутковості фінансових активів

За умови, якщо фінансовий актив, буде вірнооцінений, то він обов'язково буде знаходитись на лінії дохідності фінансових активів.

Лінія прибутковості фінансових активів характеризують на графіку двома величинами. По-перше, це точка перетину лінії з віссю ординат. Дана точка характеризує прибутковість без ризикових фінансових активів. По-друге, це кут нахилу лінії по відношенню до осі абсцис, який дає характеристику рівню додаткового доходу власника фінансового активу за прийнятий на себе ризик в процесі його придбання.

Таким чином, лінія прибутковості фінансових активів дозволяє суб'єкту господарювання отримати їх за справедливою ціною. Розглянемо переваги і недоліки аналізованої моделі.

Теоретично CAPM-модель дає уявлення про взаємозв'язок між ризиком і плановою прибутковістю. Однак вона передбачає, що для побудови зв'язку повинні використовуватися очікувані значення заданих параметрів.

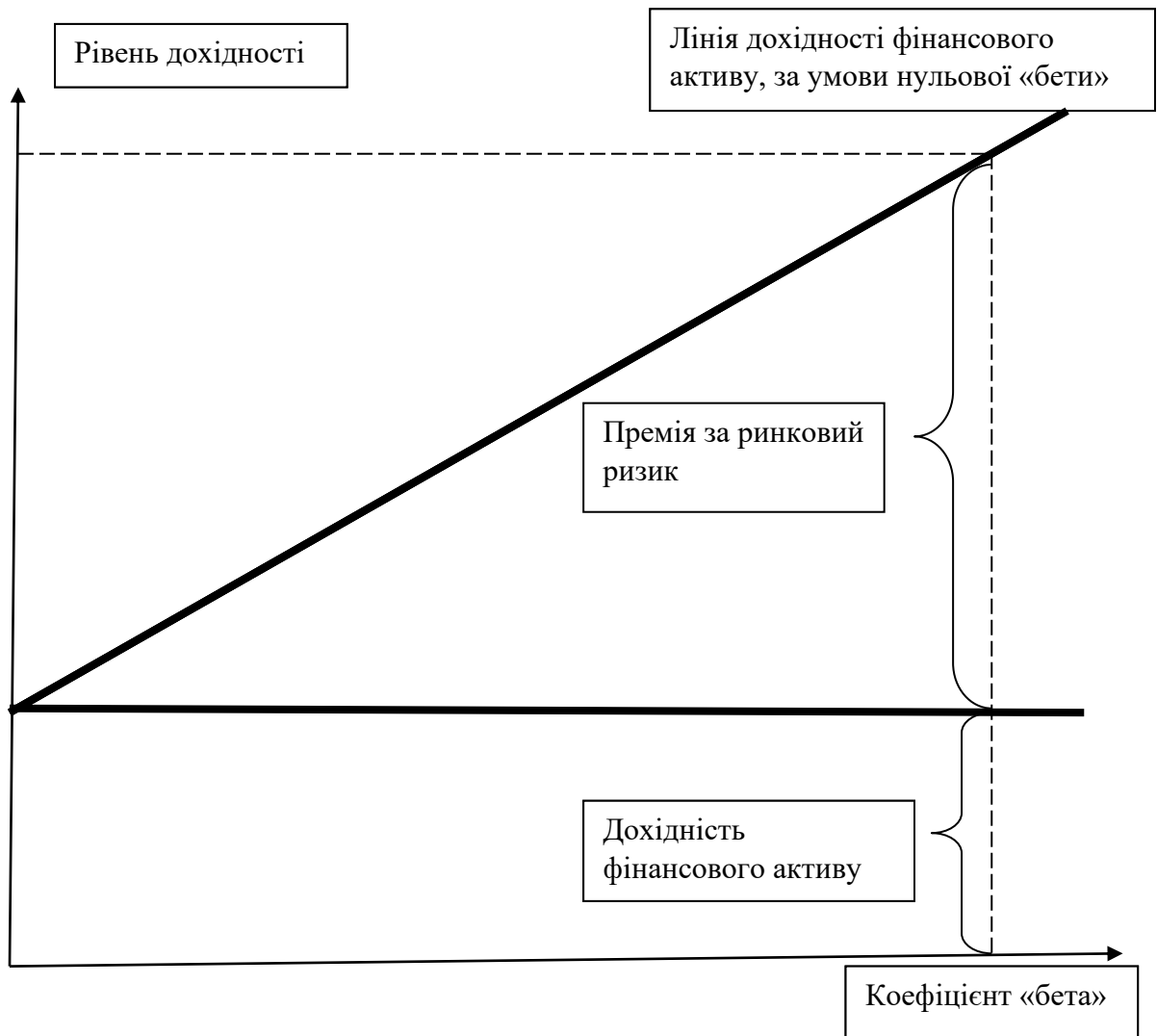
Найважливішим недоліком моделі CAPM (моделі Шарпа) є те, що вона не враховує всі фактори, що мають свій вплив на дохідність, і тим більше не дозволяє їх аналізувати.

Оскільки це однофакторна модель, тобто модель, яка враховує лише один фактор - ринковий ризик. Так, вона не враховує податки, транзакційні витрати, непрозорість фінансового ринку тощо. Також модель CAPM ґрунтується на гіпотезі ефективного ринку фінансових активів. Ця гіпотеза має ряд умов за способом поширення інформації і дії інвесторів на ефективному ринку капіталу.

Наступна модель, яку ми розглянемо, - це модель оцінки вартості фінансових активів виходячи з нульовою бети - модель Блека. Теоретичне підґрунтя даної моделі ґрунтується на тому, що модель Шарпа передбачає використання безризикової ставки. При цьому на фінансовому ринку за безризикову ставку можна взяти кілька варіантів процентних ставок. Тому модель не відображає реальної ситуації на ринку фінансових активів.

Модель оцінки вартості фінансових активів, що ґрунтується на нульовій беті, є модифікацією моделі Шарпа. Блек вніс зміни в класичну модель,

представивши її у вигляді моделі, яку ми в графічній інтерпретації представимо на рис. 3.4.

Рисунок 3.3 Графічна модель лінії прибутковості фінансових активів, за умови нульової «бети»

Таким чином, всі розглянуті сучасні моделі оцінки вартості фінансових активів дозволяють в загальному сформулювати систему практичних принципів і методів здійснення оцінки ризику і прибутковості в якості альтернативи класичної моделі Шарпа.

При цьому важливо відзначити, що, незважаючи на всі недоліки і неточності в оцінці, сьогодні на практиці найбільш застосовуваною залишається модель

САРМ, яка, по суті, являє собою стандарт оцінки вартості власного капіталу в світі корпоративних фінансів.

3.2. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових активів в процесі господарської діяльності підприємства

Роль фінансових активів в процесі створення ринкової вартості підприємства надзвичайно важлива. Вони дозволяють:

- збільшувати доходи;
- диверсифікувати їх отримання;
- забезпечувати ліквідність тощо.

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить від обсягу та структури його фінансових активів. Оскільки вони є найбільш ліквідною частиною оборотних коштів, які здатні вирішити проблему неплатежів.

Обсяг фінансових активів впливає на прийняття управлінських рішень спрямованих на підвищення фінансової стійкості, ділової активності та конкурентоспроможності підприємства. При цьому ліквідність балансу підприємства знаходиться в обернено пропорційному зв'язку з прибутковістю господарюючого суб'єкта.

Фінансову основу розвитку господарської діяльності становить процес формування підприємством власних фінансових ресурсів, що залучаються з зовнішніх і внутрішніх джерел. В цій системі головна роль належить операційного прибутку.

Фінансові активи можуть виступати в якості вимог до реальних активів, що випустили їх суб'єктів і є свідченням про інвестованих ресурсів для своїх власників.

Крім того, вони відображають інвестиції господарюючого суб'єкта у власні і позикові капітали інших підприємств. Важливо розуміти, що ключовим моментом економічної суті фінансових активів є те, що вони приносять дохід, який є капіталом для власників. Але при цьому, такий капітал відрізняється від

реального, тому що його рух тільки опосередковує розподіл матеріальних цінностей.

Слід зауважити, що існує різниця між реальними і фінансовими активами, все через те, що реальні активи вимагають більше капіталовкладень, при цьому їхня прибутковість в основному вище фінансових.

Така ситуація пов'язана із пріоритетними можливостями створення конкурентних переваг на інноваційних та товарних ринках. Однак зазначимо, що фінансові активи можуть приносити дохід, як різницю в цінах при продажу активу. Цей показник може бути одноразовим так і багаторазовим.

Фінансові активи багато в чому ототожнюються з фінансовими ресурсами, а точніше зі всіма видами грошових і фінансових активів, якими володіє підприємство. Фінансові ресурси в свою чергу є результатом взаємодії надходження витрат і розподілу, накопичення і використання грошових коштів.

У будь-яку господарську діяльність необхідно постійно інвестувати кошти, постійно її фінансувати, намагатися реалізовувати великі інвестиційні проекти, збільшуючи фінансові ресурси. Більш того, грошовий оборот інвестиційної діяльності пов'язаний з вкладенням коштів у реальні фінансові активи, що забезпечують надходження грошових коштів в майбутньому.

В такій ситуації економічні вигоди від реальних інвестицій, спрямованих на розширення і підвищення ефективності основної діяльності, збільшують грошові надходження по основній діяльності.

Власні фінансові ресурси знаходяться в повному розпорядженні їх власника, при створенні суб'єкта господарювання це, як правило, статутний, резервний і додатковий капітал. Пізніше, при здійсненні діяльності - нерозподілений прибуток.

Основна мета управління фінансовими активами полягає в забезпеченні найбільш раціональних шляхів реалізації бізнес-стратегії фінансово-господарської діяльності підприємства.

Процес управління фінансовими активами покликаний вирішити одразу кілька завдань відразу кілька завдань:

- максимізації прибутку господарюючого суб'єкта;
- забезпечити високі темпи економічного розвитку за рахунок ефективної господарської діяльності підприємства;
- забезпечити зниження рівня господарських ризиків;
- забезпечити необхідний рівень фінансової стійкості;
- створити умови для виконання нормативів з дотримання ліквідності.

Дані завдання є надзвичайно важливими процесі забезпечення зростання економічної ефективності діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

Аналізуючи дослідження проведене в третьому розділі магістерської роботи ми можемо зробити наступні висновки.

На даний час в світовій практиці найбільшого поширення набули наступні моделі оцінки вартості фінансових активів: модель оцінки вартості фінансових активів Шарпа; модель оцінки вартості фінансових Блека; багатofакторна модель Мертона; модель теорії арбітражного ціноутворення Росса.

У моделі Шарпа точка цього співвідношення з'єднана графічно з точкою прибутковості безризикового фінансового активу.

Лінія ринку капіталу характеризує рівноважне співвідношення очікуваної прибутковості і стандартного відхилення всіх можливих ефективних фінансових активів. Такий зв'язок в моделі Шарпа виражається через коефіцієнт бета.

Бета коефіцієнт – це показник, що характеризує ризик, що пов'язаний з конкретним фінансовим активом.

Фінансові активи з низьким коефіцієнтом бета називаються консервативним. Це виходить з того, що їх рівень прибутковості має більш низьку динаміку в порівнянні з рівнем прибутковості в середньому по ринку.

Фінансові активи, що мають коефіцієнт бета, що дорівнює значенню одиниці, називають нормальними, або середньоризиковими.

Таким чином, лінія прибутковості фінансових активів дозволяє суб'єкту господарювання отримати їх за справедливою ціною.

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить від обсягу та структури його фінансових активів. Оскільки вони є найбільш ліквідною частиною оборотних коштів, які здатні вирішити проблему неплатежів.

Обсяг фінансових активів впливає на прийняття управлінських рішень спрямованих на підвищення фінансової стійкості, ділової активності та конкурентоспроможності підприємства. При цьому ліквідність балансу підприємства знаходиться в обернено пропорційному зв'язку з прибутковістю господарюючого суб'єкта.

Фінансову основу розвитку господарської діяльності становить процес формування підприємством власних фінансових ресурсів, що залучаються з зовнішніх і внутрішніх джерел. В цій системі головна роль належить операційного прибутку.

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

4.1. Аналіз глобального ринку продовольчих товарів

З початку XXI століття світові ринки продовольчих товарів суттєво змінилися. На даний час продовжується ріст світового виробництва продуктів харчування, пов'язаний з підвищенням попиту. Значно зросли обсяги торгівлі, а зміна попиту і поява нових сільськогосподарських експортерів і імпортерів змінили її структуру і характер.

У період з 2000 по 2016 рік обсяг світової торгівлі продовольчими товарами в грошовому еквіваленті зріс більш ніж утричі. Середньорічний приріст цього становив понад шість відсотків. Зростання відбулось із 570 млрд. дол. США у 2000 році, до 1,6 трлн дол. США в 2016 році.

Така тенденція пов'язана із зростанням світового ВВП, а також із зростанням населення, розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, розвитком транспорту і спрощенням доступу до ринків.

Зазначимо, що після фінансової кризи 2008 року показники світової торгівлі змінювалися повільно, що пояснюється невеликим економічним зростанням. Торгівля продовольчими товарами була більш стабільною..

Згідно даних Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй у 2001-2007 роках, до початку фінансової кризи, збільшення доходів на один відсоток, призводило до збільшення обсягу торгівлі на 1,5%. Пізніше, у 2008-2013 роках при тому ж зростанні доходів обсяг торгівлі підвищувався на 0,7% [53, с. 2].

У тому, що стосується торгівлі продовольчими товарами, зростання торгівлі частково зумовлене розширенням протекціоністських заходів. Зокрема, маються на увазі заходи внутрішньої підтримки у багатьох країнах світу.

Основні світові імпортери продовольчих товарів, та їх частка в світовому імпорті представлена в тал. 4.1.

Таблиця 4.1

**Основні світові імпортери продовольства та їх доля в світовому імпорті
в порівнянні 2000/2016 рр. [53, с. 5]**

2016 р			2000 р.		
Країни	Місце в рейтингу	Частка	Країни	Місце в рейтингу	Частка
ЄС	1	39,1	ЄС	1	45,3
США	2	10,1	США	2	10,1
Китай	3	8,2	Японія	3	8,7
Японія	4	4,2	Канада	4	2,8
Канада	5	2,7	Мексика	5	2,3
Мексика	6	2	Китай	6	2,3
Китай, САР Гонконг	7	1,9	Китай, САР Гонконг	7	2
Індія	8	1,9	Республіка Корея	8	2
Республіка Корея	9	1,9	РФ	9	1,7
РФ	10	1,9	Саудівська Аравія	10	1,2
Індонезія	11	1,4	Швейцарія	11	1,2
В'єтнам	12	1,3	Індонезія	12	1
ОАЕ	13	1,2	Бразилія	13	0,9
Малайзія	14	1,1	Малайзія	14	0,8
Австралія	15	1	Єгипет	15	0,8
Туреччина	16	1	Туреччина	16	0,8
Швейцарія	17	0,9	Індія	17	0,7
Сінгапур	18	0,9	Таїланд	18	0,7
Таїланд	19	0,9	Філіппіни	19	0,6
Саудівська Аравія	20	0,9	Алжир	20	0,6
Разом		84,5	Разом		86,5

Як бачимо з таблиці 4, за досліджуваний період суттєво зросла доля Китаю у світовому обсязі імпорту продовольчих товарів (з 2,3% в 2000 році до 8,2 % в 2016 році). В наслідок такого зростання Китай піднявся на третє місце в рейтингу 20 найбільших світових імпортерів продовольчих товарів. Попереду тільки США та ЄС.

В період з 2000-2016 рр. сукупна частка інших країн з економікою, що формується, зокрема таких як Індія та Індонезія, Росія - в світовому обсязі імпорту продовольчих товарів зросла з 3,4% до 5,2 %.

В той же час доля розвинених економік, таких як ЄС та Японія, в глобальному обсязі імпорту зменшилась. Хоча слід зазначити, що вони

продовжують займати високі місця в рейтингу 20 найбільших імпортерів продовольчих товарів.

Проаналізуємо найбільших світових експортерів продовольчих товарів.

Основні світові експортери продовольчих товарів, та їх частка в світовому експорті представлена в тал. 4.2.

Таблиця 4.2

Основні світові експортери продовольства та їх доля в світовому експорті в порівнянні 2000/2016 рр. [53, с. 6]

2016 р			2000 р.		
Місце в рейтингу	Частка	Місце в рейтингу	Частка	Місце в рейтингу	Частка
ЄС	1	41,1	ЄС	1	46,9
США	2	11	США	2	14
Бразилія	3	5,7	Канада	3	3,9
Китай	4	4,2	Австралія	4	3,7
Канада	5	3,4	Бразилія	5	3,2
Аргентина	6	2,8	Китай	6	3,0
Австралія	7	2,5	Аргентина	7	2,7
Індонезія	8	2,4	Мексика	8	1,9
Мексика	9	2,3	Нова Зеландія	9	1,6
Індія	10	2,2	Таїланд	10	1,5
Таїланд	11	2,0	Малайзія	11	1,4
Малайзія	12	1,8	Індія	12	1,2
Нова Зеландія	13	1,6	Індонезія	13	1,1
В'єтнам	14	1,3	Туреччина	14	0,9
Туреччина	15	1,3	Колумбія	15	0,7
РФ	16	1,1	Чилі	16	0,7
Чилі	17	0,9	Сінгапур	17	0,7
Сінгапур	18	0,8	В'єтнам	18	0,6
Швейцарія	19	0,7	Південна Африка	19	0,6
Південна Африка	20	0,7	Швейцарія	20	0,6
Разом		89,8	Разом		90,9

Як бачимо з даних наведених в табл.. 4.2 зміни в структурі експорту свідчать, про зростання ваги на світових ринках продовольчих товарів країн з економікою, що формується).

Традиційні експортери, такі як США та ЄС, все ще залишаються на перших позиціях в рейтингу. Але в той же час частка Бразилії, яка у 2000 році становила 3,2%, в 2016 році зросла до 5,7%.

Китай, частка якого в сукупному обсязі експорту зросла з 3% у 2000 році до 4,2% в 2016 році, зайняв 4 місце в топ-20 найбільших світових експортерів продовольства.

Крім Бразилії та Китаю, значно наростили свою частку Індія та Індонезія. У 2016 році на ці чотири країни припадало 14,5% від загальносвітового обсягу експорту (до порівняння аналогічний показник у 2000 р. склав - 8,5%).

За той же період сукупна частка традиційних експортерів таких як США, ЄС, Австралія та Канада разом взятих знизилась на 10%. З 68,5% у 2000 році до 58% у 2016 році.

Збільшення частки країн, що розвиваються в загальній структурі світової торгівлі продовольчими товарами свідчить про підвищену динаміку структурних змін розвитку цих країн.

За останніх кілька десятиліть років в світі спостерігається бурхливе зростання окремих країн так званого третього світу. В них зростає ВВП, доходи на душу населення тощо. Ці чинники сприяли зростанню попиту на продовольчі товари.

Зокрема в Індії ВВП на душу населення зріс з 770 дол. США в 2000 році до 1751 дол. США у 2015 році (в цінах 2010 року). З 2004 по 2011 рік частка населення, яке живе за межею бідності, тобто менш ніж на 1,9 дол. США в день, зменшилась з 38,2% до 21,2%.

Наведене зростання доходів населення в поєднанні зі скороченням бідності стимулює сукупний попит на продовольство і призводить до збільшення імпорту продовольчих товарів.

Зокрема в Китаї з 2000 по 2015 рр. ВВП на душу населення зріс з 1771 дол. США до 6498 дол. США (в цінах 2010 року). Частка населення, яка проживає за межею бідності знизилась із 31,9% у 2002 році до 1,8% в 2013 році.

В найближчому часі ці країни залишаться великими імпортерами продовольчих товарів. З іншого боку, за прогнозами експертів, зростання імпорту в них сповільниться.

Це пов'язано з тим, що в процесі підвищення доходу на душу населення готовність витратити додаткові надходження на продовольство падає.

Крім того, варто зазначити, що спостерігається зростання виробництва і експорту продовольчих товарів в країнах з економікою що формується.

Зокрема у Бразилії з 2000 по 2015 рр. додана вартість продовольчої продукції на одного працівника зросла з 4578 до 11 149 дол. США (в цінах 2010 року). Також, слід відмітити, що збільшилася і частка країни в глобальному обсязі експорту.

Експорт продовольчих товарів з країн із середнім і низьким рівнем доходів виріс з 9,4% в 2000 році до 20,1% у 2015 році.

Аналогічна динаміка на глобальному ринку продовольчих товарів спостерігається щодо імпорту. Основними драйверами зростання цього показника стали Бразилія, Китай, Індія та Індонезія.

Основною особливістю зростання частки країн із середнім і низьким рівнем доходів в глобальному ринку продовольчих товарів є швидке зростання обсягів торгівлі в форматі «Південь-Південь».

Частка продовольчої продукції, яка імпортується країнами із середнім і низьким рівнем доходів з інших аналогічних за економічним розвитком країн, зросла з 41,9% у 2000 році до 54,4% у 2015 році. Подібна динаміка спостерігається і щодо експорту.

Найменш розвинені країни (НРС), стикаються з серйозними проблемами. Сільське господарство є основним сегментом економіки даної групи країн. На нього припадає від 30 до 60% ВВП та основна зайнятість населення.

З 2000 по 2015 рр. обсяг імпортованої в найменш розвинені країни сільськогосподарської продукції багаторазово зріс (з 2,5 млрд дол. США до 32,8 млрд дол. США) і склав 2,5% світового імпорту продовольчих товарів.

Експорт зростає більш повільними темпами. Його ріст перебував на рівні 1,4% світового імпорту продовольчих товарів.

В 2015 році дефіцит торгового балансу продовольчими товарами в найменш розвинених країнах виріс приблизно до 15 млрд дол. США. Дана група країн основними статтями експорту має переважно сировинні товари, включаючи каву, чай, бавовна, джут, спеції і банани.

4.2. Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняної кондитерської галузі

Кондитерський ринок України останніми роками в цілому показує позитивну динаміку до зростання. З'являються нові виробники та торгові марки, а існуючі постійно розширюють свій асортимент та ринки збуту.

Динаміка кондитерського ринку України у 2017-2018 рр. представлена в табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Динаміка кондитерського ринку України у 2017/2018 рр. [16]

Групи кондитерських виробів	Виробництво 2018 р. (тис. тон)	Зростання у порівнянні із 2017 р. (%)	Експорт 2018 р. (тис. тон)	Зростання у порівнянні із 2017 р. (%)	Імпорт 2018 р. (тис. тон)	Зростання у порівнянні із 2017 р. (%)
Кондитерські вироби з цукру	186,7	3,8	85,1	6,8	44,6	20,1
Шоколадні вироби	208,2	15	63,4	3,7	27,8	30,4
Хлібобулочні вироби	1481	13,2	104,1	3,4	56,9	28,9

Як бачимо з наведених у табл. 4.3 даних, по всіх показниках спостерігається позитивна динаміка. Однак, найбільше зростання демонструє обсяг імпорту.

Таблиця 4.4

Країни, експорт кондитерських виробів до яких у 2018 р. зростав найбільшими темпами (серед топ-30) [54]

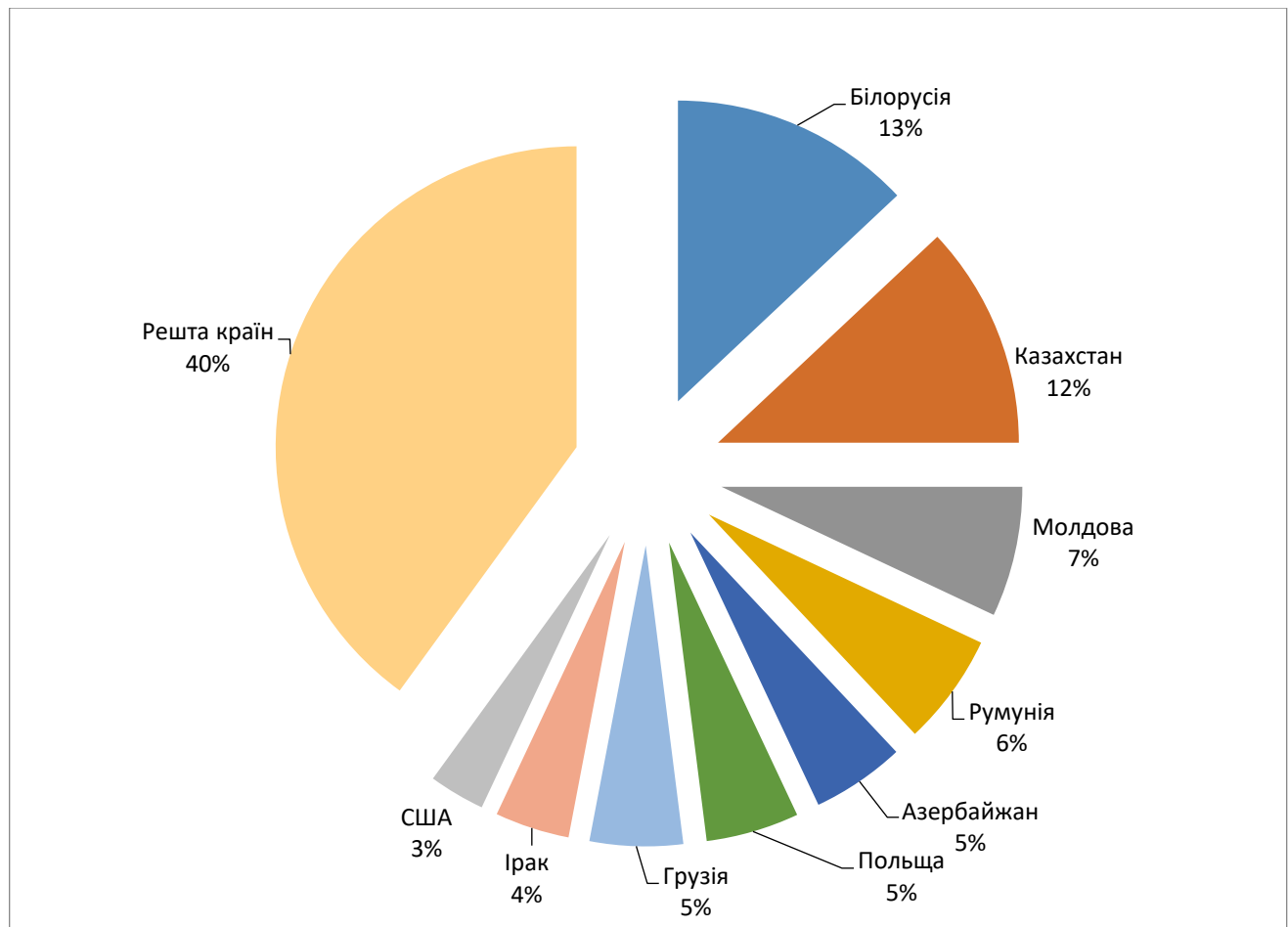
Країни	Експорт 2018 р. (10 місяців), тон	Експорт 2017 р. (10 місяців), тон	Приріст 2018/2017 р., %
Італія	995	58	1720%
Чехія	965	198	488%
Ємен	1166	260	448%
Угорщина	3870	1428	271%

Продовження табл. 2.4

США	6992	2765	253%
Туреччина	3846	1603	240%
Болгарія	4755	2910	163%
ОАЕ	1368	866	158%

Китай	4454	2863	156%
Узбекистан	4203	2768	152%
Німеччина	5176	3998	129%
Румунія	13033	10185	128%
Польща	10155	7952	128%

Основні країни експорту Українських кондитерських виробів у 2018 році та їх частка представлені на рис. 4.1.

Рис. 4.1. Основні країни експорту української кондитерської продукції у 2018 році [54]

Як бачимо з рисунку 4.1., основними країнами експорту вітчизняної кондитерської продукції в основному виступають країни близького зарубіжжя.

Проаналізуємо динаміку виробництва основних видів (груп) вітчизняної кондитерської продукції протягом 2011-2018 рр. (див. табл. 4.5).

Таблица 4.5.

**Динаміка виробництва основних видів кондитерської продукції в
Україні у 2011-2018 рр. (тис. т.)***

Найменування продукції за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)	Роки							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Печиво солодке	229	241	237	184	167	163	177	171
Вафлі та вафельні облатки	65,4	72,4	74,6	54,3	47,9	49,5	51,0	51,2
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках	19,1	22,0	27,5	21,8	16,5	16,5	18,6	22,2
Цукерки шоколадні	147	143	130	86,4	59,5	52,3	53,3	53,4
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао	123	117	105	83,5	77,2	70,3	70,4	64,4
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки)	46,6	50,7	43,8	39,1	39,0	39,7	41,0	45,3
Цукерки варені	36,7	35,8	34,3	26,6	27,3	29,3	23,0	21,6
Карамелі, тофі (ірис) та солодощі аналогічні	87,8	85,1	74,4	70,5	83,7	75,6	78,2	75,1

* За даними Державної служби статистики України

Як бачимо з таблиці 4.5 у всіх представлених групах кондитерських виробів останніх кілька років спостерігається позитивна динаміка зростання. Це свідчить про ефективність кондитерської галузі України та її конкурентоспроможність, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Висновки до розділу 4

Проведене в четвертому розділі магістерської роботи дослідження дозволило зробити наступні висновки.

У період з 2000 по 2016 рік обсяг світової торгівлі продовольчими товарами в грошовому еквіваленті зріс більш ніж утричі. Середньорічний приріст цього становив понад шість відсотків. Зростання відбулось із 570 млрд. дол. США у 2000 році, до 1,6 трлн дол. США в 2016 році.

Згідно даних Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй у 2001-2007 роках, до початку фінансової кризи, збільшення доходів на один відсоток, призводило до збільшення обсягу торгівлі на 1,5%. Пізніше, у 2008-2013 роках при тому ж зростанні доходів обсяг торгівлі підвищувався на 0,7%.

За досліджуваний період суттєво зросла доля Китаю у світовому обсязі імпорту продовольчих товарів (з 2,3% в 2000 році до 8,2 % в 2016 році). В наслідок такого зростання Китай піднявся на третє місце в рейтингу 20 найбільших світових імпортерів продовольчих товарів. Попереду тільки США та ЄС.

Традиційні експортери, такі як США та ЄС, все ще залишаються на перших позиціях в рейтингу. Але в той же час частка Бразилії, яка у 2000 році становила 3,2%, в 2016 році зросла до 5,7%.

Китай, частка якого в сукупному обсязі експорту зросла з 3% у 2000 році до 4,2% в 2016 році, зайняв 4 місце в топ-20 найбільших світових експортерів продовольства.

Крім Бразилії та Китаю, значно наростили свою частку Індія та Індонезія. У 2016 році на ці чотири країни припадало 14,5% від загальносвітового обсягу експорту (до порівняння аналогічний показник у 2000 р. склав - 8,5%).

За той же період сукупна частка традиційних експортерів таких як США, ЄС, Австралія та Канада разом взятих знизилась на 10%. З 68,5% у 2000 році до 58% у 2016 році.

Частка продовольчої продукції, яка імпортується країнами із середнім і низьким рівнем доходів з інших аналогічних за економічним розвитком країн, зросла з 41,9% у 2000 році до 54,4% у 2015 році. Подібна динаміка спостерігається і щодо експорту.

Найменш розвинені країни (НРС), стикаються з серйозними проблемами. Сільське господарство є основним сегментом економіки даної групи країн. На нього припадає від 30 до 60% ВВП та основна зайнятість населення.

З 2000 по 2015 рр. обсяг імпортованої в найменш розвинені країни сільськогосподарської продукції багаторазово зріс (з 2,5 млрд дол. США до 32,8 млрд дол. США) і склав 2,5% світового імпорту продовольчих товарів.

Експорт зростає більш повільними темпами. Його ріст перебував на рівні 1,4% світового імпорту продовольчих товарів.

Кондитерський ринок України останніми роками в цілому показує позитивну динаміку до зростання. З'являються нові виробники та торгові марки, а існуючі постійно розширюють свій асортимент та ринки збуту.

В основних групах кондитерських виробів останніх кілька років спостерігається позитивна динаміка зростання. Це свідчить про ефективність кондитерської галузі України та її конкурентоспроможність.

РОЗДІЛ 5

ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

5.1. Моделювання структури та управління фінансовими активами підприємства

В контексті моделювання оптимальної структури фінансових активів підприємства, в тому числі досліджуваного нами ПАТ «Тера», важливе значення має моделювання прибутку, як основного внутрішнього джерела формування фінансових активів.

Існує, на наш погляд, доволі цікавий метод моделювання рівня прибутковості, що був розроблений та обґрунтований у роботах А.Д. Шеремета. Його сутність у визначенні комплексного впливу на прибуток підприємства наступних чинників: інфляція й структура витрат пов'язаних з безпосереднім виробництвом продукції.

Формула визначення показника рентабельності виглядає таким чином (див. формулу 5.1):

$$R = \frac{P}{S} \times 100\%, \quad (5.1)$$

де, R – рентабельність, %;

P – дохід, тис. грн.;

S – витрати на виробництво, тис. грн.

Використовуючи згаданий нами методологічний підхід А.Д. Шеремета, ми можемо здійснити порівняльний аналіз та моделювання розрахункової величини рентабельності.

З цією метою визначимо значення показника рентабельності для ПАТ «Тера» (див. табл. 5.1).

Для цього розрахуємо значення показника рентабельності у динаміці за 2014-2018 рр. для ПАТ «Тера».

Таблиця 5.1.

**Фактичний рівень рентабельності виробництва
ПАТ «Тера» за 2014-2018 рр.**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018
Чистий дохід від реалізації продукції тис. грн.	30419	48041	55971	54350	49495
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	27641	39971	47320	45202	44668
Рентабельність, %	110,1	120,2	118,3	120,2	110,8

Щоб змоделювати розмір рентабельності, яку слід закладати в ціну товару, необхідно здійснити математичне перетворення формули 5.1 (див. формулу 5.2).

$$BP = M + U + A + P \quad (5.2)$$

де, M – витрати на сировину, матеріали тощо

U – витрати на оплату праці;

A – амортизація;

P – прибуток від реалізації.

Сума коштів, що залишається в розпорядженні ПАТ «Тера» можна розрахувати за формулою 5.3:

$$ЧД = M + (1 - ПДВ) \times (U + A) + (1 - ПДВ - ПП) \times P - Ш \quad (5.3)$$

де, ПДВ – податок на додану вартість;

ПП – ставка податку на прибуток;

Ш – штрафи й інші виплати, які відносять до прибутку, що пишуться в розпорядженні підприємства.

Якщо у формулі 5.3 врахувати чинник інфляції, то дану формулу можна інтерпретувати наступним чином (див. формулу 5.4):

$$r = \frac{(M + U)[(1 + i)' - 1] + \text{ПДВ} \times (U + A) + \text{Ш} - A}{(M + U + A) \times (1 - \text{ПДВ} - \text{ПП})} \quad (5.4)$$

Здійснимо розрахунок показника рівня рентабельності ПАТ «Тера», враховуючи різні умови для показників: нормативи податків на прибуток і додану вартість; прогнозований рівень інфляції, структуру витрат.

Одна варто зауважити, що використання даної методології вимагає дотримання ряду умов

а) виплати які здійснює підприємство по штрафних санкція приймемо за нуль;

б) зафіксуємо рівень інфляції за три останніх досліджуваних роки на рівні 10,3% (0,103);

в) питома вага загальних матеріальних витрат виробництва у 2016 р. – 48%, у 2017 р. – 32%, 2018 р. – 35%;

г) витрати на оплату праці й відрахування на соціальні потреби у 2012 р. – 32%, 2013 р. – 32%, 2006 р. – 35%, 2014р. – 42%;

д) амортизація за відповідні роки становить 4%, та 3%;

Розрахуємо плановий показник рентабельності на 2016-2018 р.

Варіант 1.

Приймемо $i = 0$, тоді:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - -0,35) \times 100\% = 74\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + 0,35 + 0,03) \times (1 - 0,2 - -0,35) \times 100\% = 80\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + 0,492 + 0,04) \times (1 - 0,2 - -0,35) \times 100\% = 82\%.$$

Варіант 2.

Приймемо $i = 0,103$, $t = 1$ місяць, тоді:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) \times |(1 + 0,103)^1 - 1| + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 117\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) \times |(1 + 0,103)^1 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + 0,35 + 0,03) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 120\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) \times |(1 + 0,103)^1 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + 0,492 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 122\%.$$

Варіант 3.

Приймемо $i = 0,103$, $t = 3$ місяць, тоді:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) \times |(1 + 0,103)^3 - 1| + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 121\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) \times |(1 + 0,103)^3 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + 0,35 + 0,03) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 124\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) \times |(1 + 0,103)^3 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + 0,492 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 126\%.$$

Варіант 4.

Приймемо $i = 0,103$, $t = 6$ місяць, тоді:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) \times |(1 + 0,103)^6 - 1| + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 127\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) \times |(1 + 0,103)^6 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + + 0,35 + + 0,03) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 130\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) \times |(1+0,103)^6 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + + 0,492 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 131\%.$$

Варіант 5.

Прийmemo $i = 0,103$, $t = 9$ місяців:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) \times |(1 + 0,103)^9 - 1| + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 133\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) \times |(1 + 0,103)^9 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + + 0,35 + + 0,03) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 135\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) \times |(1+0,103)^9 - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + + 0,492+ 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 136\%.$$

Варіант 6.

Прийmemo $i = 0,103$, $t = 12$ місяців:

$$R_{2016} = (0,498 + 0,32) \times |(1 + 0,103)^{12} - 1| + 0,2 \times (0,32 + 0,04) - 0,04 / (0,498 + + 0,32 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 139\%,$$

$$R_{2017} = (0,49 + 0,35) \times |(1 + 0,103)^{12} - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,03) - 0,03 / (0,49 + + 0,35 + + 0,03) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 140\%,$$

$$R_{2018} = (0,35 + 0,492) \times |(1+0,103)^{12} - 1| + 0,2 \times (0,35 + 0,04) - 0,04 / (0,35 + + 0,492 + 0,04) \times (1 - 0,2 - 0,35) \times 100\% = 142\%.$$

Таким чином, на основі проведених розрахунків, ми можемо стверджувати, що оптимальним показником рентабельності в розрізі 12 місяців, який варто було закладати підприємству в плани є: для 2016 р. – 139%, 2017 р. – 140%, 2018 р. – 142%.

Висновки до розділу 5.

В п'ятому розділі магістерської роботи ми здійснили моделювання рівня прибутку, як внутрішньої основи формування фінансових активів підприємства.

На основі проведених розрахунків ми визначили найбільш оптимальний рівень рентабельності для ПАТ «Тера» виходячи з показників його фінансово-господарської діяльності.

Як основу, для своєї моделі ми використовували методологічний підхід А.Д. Шеремета.

РОЗДІЛ 6

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

6.1. Організація охорони праці на ТОВ «ОСП Корпорація «Ватра»

Згідно з Законом України «Про охорону праці» для організації виконання санітарно-гігієнічних, організаційно-технічних, правових, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям в процесі праці у ПАТ «Тера» охорона праці забезпечується керівником підприємства.

За охорону праці на підприємстві відповідає інженер та керівник з охорони праці. В їхні обов'язки входить:

- проведення систематичного інструктажу з питань охорони праці;
- проведення навчання для персоналу підприємства з питань охорони праці;
- нагляд за дотриманням персоналом всіх інструкцій з питань охорони праці;
- періодичне оновлення нормативних документів охорони праці;
- складання звітів про травматизм на підприємстві та інші посадові обов'язки передбачені чинним законодавством України та внутрішніми документами ПАТ «Тера».

Відповідно до Положення про систему управління охороною праці на ПАТ «Тера», керівник підприємства повинен:

1. Визначати порядок і терміни проведення навчання по інструктажу з техніки безпеки.
2. Забезпечувати виробничі площі необхідними нормативними документами про охорону праці, знаками безпеки та попереджувальними знаками.
3. Обов'язково забезпечувати планові перевірки виробничого устаткування підприємства.
4. Організовувати амуніцію працівників засобами захисту відповідно до діючих норм на підприємстві та забезпечувати зберігання засобів захисту.
5. Організовувати систематичні медичні огляди персоналу.

5. Організовувати служби які будуть проводити опитування персоналу стосовно знання діючих нормативів з питань охорони праці на підприємстві.

6. Організовувати планові служби, які будуть займатися перевіркою будівель та споруд підприємства та робити атестацію робочих місць на відповідність нормативним актам.

Система з охорони праці на ПАТ «Тера» будується в головному управлінні, як на самому підприємстві, так і на галузевому і регіональному рівнях. ПАТ «Тера» складено план з охорони праці на 2019 рік, який включає: поточне, оперативне та перспективне планування.

Планування ОП на ПАТ «Тера» включає:

- приблизний розрахунок та розподіл за напрямками суми вкладень у заходи з охорони праці на підприємстві;

- визначення цілей ОП та засобів для їх досягнення;

- здійснення постійного контролю з питань охорони праці;

- швидке реагування на відхилення від нормативних актів з охорони праці;

- забезпечення організації контролю та в разі необхідності коректування виконання плану з охорони праці;

На ПАТ «Тера» виділені кошти для на перевірку знань з ОП та спеціальне навчання для працівників підприємства зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою.

Фінансування охорони праці здійснюється самим підприємством.

Для профілактики нещасних випадків застосовують заходи організаційного, технічного, санітарно-гігієнічного та психофізіологічного характеру.

Найважливішим показником стану охорони праці, її дзеркалом є рівень виробничого травматизму.

Протягом останніх років у ПАТ «Тера» професійні захворювання не траплялися. Виникають захворювання з тимчасовою втратою працездатності, наприклад грип, ОРЗ, бронхіт, ангіна тощо. В такому випадку працівникам згідно законодавства виплачуються лікарняні. Причинами таких захворювань можуть бути безпосереднє спілкування з хворими відвідувачами, протяги в приміщенні.

6.2. Виконання заходів щодо дотримання вимог забезпечення стійкого функціонування об'єктів торгівлі та бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій. Вихідні дані для проведення розрахунків, визначення ступеня стійкості об'єкта

Ефективність економіки держави залежить від того, наскільки окремі галузі господарства здатні стійко працювати не тільки у звичайних умовах, а й в умовах надзвичайних ситуацій (НС) мирного та воєнного часу.

Значні руйнування, пожежі та втрати серед населення, викликані наслідками НС, можуть стати причиною різкого скорочення випуску промислової та сільськогосподарської продукції, а отже і зниження економічного потенціалу держави. Виникає потреба завчасного вживання заходів щодо забезпечення стійкої роботи промислових об'єктів на випадок виникнення НС.

Знання можливих НС, характерних для якихось місцевості та виробництва, дозволяє диференційовано і цілеспрямовано розробляти та здійснювати заходи, які можуть запобігти аваріям, катастрофам та стихійним лихам або пом'якшити їх наслідки.

Стійкість роботи об'єкта господарювання – це здатність його в умовах НС випускати продукцію у запланованому обсязі та визначеної номенклатури, а у разі слабких та середніх руйнувань або порушення матеріального постачання відновлювати виробництво власними силами у короткий термін.

На стійкість роботи об'єктів торгівлі та бізнесу впливають такі фактори:

- захищеність робітників та службовців від уражуючих факторів у НС;
- здатність інженерно-технічного комплексу об'єкта (будівель, споруд, обладнання та комунально-енергетичних мереж) протистояти руйнівній дії уражуючих факторів аварій, катастроф, стихійного лиха та сучасної зброї;
- надійність постачання об'єкта електроенергією, водою, паливом, комплектуючими та сировиною;
- підготовленість об'єкта до проведення аварійно-рятувальних та відновлюваних робіт;

– оперативність управління виробництвом та здійсненням заходів ЦЗ у НС.

Підвищення стійкості об'єкта досягають проведенням комплексу інженерно-технічних, технологічних, організаційних заходів.

До інженерно-технічних заходів належать роботи, що забезпечують стійкість виробничих будівель і споруд, обладнання та комунально-енергетичних систем.

Технологічні заходи забезпечують підвищення стійкості об'єкта спрощенням технологічного процесу виробництва кінцевої продукції та виключенням або обмеженням розвитку аварій.

Організаційні заходи передбачають розробку ефективних дій керівного складу, служб та формувань ЦЗ, спрямованих на захист виробничого персоналу, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт та відновлення виробництва.

Заходи щодо підвищення стійкості об'єктів господарювання здійснюють відповідно до вимог Норм проектування інженерно-технічних заходів, які починають діяти після прийняття постанови урядом. Вимоги норм призначені для того, щоб в умовах НС:

- забезпечити захист населення та знизити масштаби руйнувань (пожеж, затоплень, заражень);
- підвищити стійкість роботи об'єктів господарювання і галузей економіки;
- створити умови для успішного проведення робіт з ліквідації наслідків НС.

Вимоги норм проектування реалізують під час проектування та забудови міст, будівництва нових промислових підприємств, об'єктів енергетики, транспортних систем, систем водо- та газопостачання, а також під час їх реконструкції.

Проектування і будівництво нових об'єктів господарювання здійснюється відповідно до таких вимог:

1. Будівлі і споруди розміщують розосереджено, з протипожежними розривами між ними $L_p = H_1 + H_2 + (15...20)$ м, де H_1, H_2 – висота сусідніх будівель, м.

2. Найбільш важливі промислові будівлі та споруди будують з меншою кількістю висотності з використанням вогнетривких матеріалів.

3. Склади для зберігання палива та легкозаймистих матеріалів розміщують біля меж об'єкта або за його межами, в підземних спорудах.

4. Дороги на території об'єкта мають бути з твердим покриттям, забезпечувати найкоротше сполучення між виробничими будівлями та мати не менше двох виїздів з різних боків об'єкта.

Для забезпечення надійного постачання об'єкта господарювання електроенергією, водою та газом в комунально-енергетичних системах слід передбачати:

- дублювання джерел постачання;
- кільцювання систем;
- прокладання комунікацій під землею;
- створення резервних джерел постачання або резервних запасів;
- використання пристроїв для автоматичного вимикання пошкодженої ділянки.

Електропостачання має здійснюватись від енергосистем, до яких входять електростанції на різних видах палива. Електроенергію до ділянок виробництва слід подавати окремими електрокабелями, прокладеними під землею. Також мають існувати автономні резервні джерела електропостачання. Для підвищення надійності водопостачання, крім вказаних способів, передбачають повторне використання води для технічних потреб.

Виконання вимог Норм проектування сприяє не тільки безпечному та безперебійному функціонуванню промислових об'єктів, але й покращенню умов праці та проживання в певному районі.

Перед тим, як планувати та вжити заходів щодо підвищення стійкості роботи будь-якого об'єкта, потрібно оцінити стійкість цього об'єкта.

Мета оцінювання стійкості – виявлення найбільш слабких елементів виробництва відносно дій уражаючих факторів НС та розроблення конкретних рекомендацій щодо підвищення стійкості як слабких елементів, так і об'єкта в цілому.

Для оцінювання реальної стійкості на об'єкті періодично проводить дослідження інженерно-технічний персонал об'єкта під керівництвом начальника ЦЗ (керівника підприємства). На початковому етапі створюють дослідницькі групи, розробляють план досліджень та інші керівні документи.

Дослідницькі групи оцінюють стійкість інженерно-технічного комплексу, надійність захисту виробничого персоналу, стійкість постачання та управління за різних НС після попередньої підготовки.

Оцінювання стійкості об'єкта відбувається за такою методикою:

- оцінюють стійкість кожного елемента об'єкта;
- стійкість об'єкта в цілому визначають за стійкістю найбільш слабого елемента.
- стійкість об'єкта оцінюють відносно кожного з можливих уражаючих факторів НС (варіантів аварій, стихійного лиха, застосування сучасної зброї);
- ураховують максимальні значення параметрів уражаючих факторів щодо умов розташування об'єкта.

Послідовність оцінювання стійкості об'єкта до дії повітряної ударної хвилі

Вибирається критерій оцінки стійкості об'єкта до дії ударної хвилі (УХ).

Критерієм стійкості об'єкта до дії УХ є граничне значення надлишкового тиску, за якого елементи об'єкта зберігаються або отримують слабкі та середні руйнування. Це значення надлишкового тиску називають границею стійкості об'єкта до УХ і позначають $\Delta P_{\text{ф гран}}$.

Стійкість об'єкта оцінюють для екстремальних умов.

Умови стійкості об'єкта такі: якщо $\Delta P_{\text{ф max}} \geq \Delta P_{\text{ф гран}}$ – об'єкт нестійкий, якщо $\Delta P_{\text{ф max}} < \Delta P_{\text{ф гран}}$ – об'єкт стійкий до дії УХ.

Методика оцінювання стійкості об'єкта до дії УХ включає:

- розрахунок максимального значення надлишкового тиску УХ, що очікується в районі об'єкту $\Delta P_{\text{ф max}}$;
- розрахунок границі стійкості об'єкту до дії УХ, $\Delta P_{\text{ф гран}}$;
- аналіз результатів оцінювання: висновок – чи стійкий об'єкт чи ні;
- визначення заходів щодо підвищення стійкості об'єкту.

6.3 Виконання завдань щодо захисту запасів продовольчих і промислових товарів від забруднення радіоактивними, отруйними речовинами і бактеріальними засобами.

Для збереження продуктів харчування, фуражу та воду від зараження радіоактивними речовинами, отруйними речовинами і біологічними засобами проводиться ізоляція їх від зовнішнього середовища.

Проводиться пакування продуктів харчування в захисні матеріали та поміщення в герметичну тару та подальше зберігання в складських приміщеннях, приміщеннях для продовольства і води в захисних спорудах.

Основним способом захисту продуктів харчування та запасів води від зараження є їх зберігання у герметичній тарі або використання захисних матеріалів.

При діях в умовах хімічного забруднення, пожеж, а також аномальних температур навколишнього повітря робота організовується із урахуванням необхідності збереження працездатності особового складу аварійно-рятувальних підрозділів і можливостей спеціальної техніки та устаткування.

В містах та в населених пунктах, які мають системи водопостачання, вода очищується і знезаражується у спеціальних водоочисних спорудах. Подача води по трубах забезпечує надійну герметизацію. Зараження води можливо тільки при зруйнуванні труб або очисних споруд.

Для захисту шахтних колодязів навколо них у діаметрі 1,5 – 2 м проводять виймання ґрунту глибиною 20 см, а замість нього кладуть глину, яку утрамбовують і зверху засипають піском. Замість глини може використовуватись бетон або асфальт. Частина зрубу, що виступає над землею, обшивають дошками (крім бетонних колодязів), кришку до колодязя роблять з двох шарів дощок з прокладанням між ними толю, брезенту, заліза плівки.

Якщо колодязь має корбу, тоді над ним споруджують двосхилий дах.

Колодязь повинен бути укомплектований відром, використовувати принесені відра для безпосереднього набору води з колодязя - забороняється.

Колодязі з ручною помпою обшивають дошками, роблять виріз для ручки, яку закривають чохлам.

Артезіанські свердловини забезпечують повний захист води від зараження. Слід тільки забезпечити її захист при виході з свердловини.

Для захисту запасів води слід використовувати стаціонарні, автомобільні та причіпні водяні цистерни, термоси, графіни, відра та бачки з кришками, а також ванни, які накривають поліетиленовою плівкою. Запас води створюється із розрахунку 3 – 5 літрів на людину на добу і більше.

На марші та при доставках продовольства силами цивільного захисту чи населенню використовують закриті транспортні засоби. Допускається транспортування тентованими вантажними автомобілями продуктів харчування, які попередньо запаковані в захисні матеріали та поміщені в ящики.

Усі види продуктів, що зберігаються у металевих та скляних консервних банках, а також герметичному посуді, зараженню радіоактивними речовинами, отруйними речовинами, НХР та біологічними засобами не піддаються. В разі необхідності така тара надійно і швидко знезаражується.

Хліб, сухарі, кондитерські вироби загортають у декілька шарів паперу і поміщують в посуд з кришкою, або поліетиленові мішечки. Сипучі продукти (борошно, крупу, вермішель, цукор) поміщають у пакети з щільного паперу, або в поліетиленові мішечки, після чого кладуть у картонні коробки або ящики.

М'ясо, масло, ковбасу, рибу зберігають у холодильниках. Масло, маргарин, жири тримають у скляних або металевих банках з щільно закритими кришками. Овочі зберігають у дерев'яних або фанерних ящиках, в середину яких кладуть папір, целофан, поліетиленову плівку а ззовні покривають брезентом або щільною тканиною.

Картоплю, капусту та інші овочі навіть у складських приміщеннях укривають плівкою або щільною тканиною. Зерно, борошно та інші сипучі продукти слід зберігати у скринях, ящиках з щільними кришками.

Склади, де зберігаються продукти харчування та фураж герметизують: ззовні вікна закладають цеглою, двері обшивають ущільнюючим матеріалом, вікна

закривають дерев'яними щитами, або поліетиленовою плівкою.

У полі картоплю та овочі зберігають у ямах, де вони надійно захищені шаром землі, або соломи товщиною 20 – 30 см. Для захисту грубих кормів (сіна, соломи) використовують навіси, сараї. Сирти та стоги надійно захищає поліетиленова плівка, брезент або додатковий шар соломи.

Висновки до розділу 6

Система з охорони праці на ПАТ «Тера» будується в головному управлінні, як на самому підприємстві, так і на галузевому і регіональному рівнях. ПАТ «Тера» складено план з охорони праці на 2019 рік, який включає: поточне, оперативне та перспективне планування.

На ПАТ «Тера» виділені кошти для на перевірку знань з ОП та спеціальне навчання для працівників підприємства зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою.

Фінансування охорони праці здійснюється самим підприємством.

Для профілактики нещасних випадків застосовують заходи організаційного, технічного, санітарно-гігієнічного та психофізіологічного характеру.

Стійкість роботи об'єкта господарювання – це здатність його в умовах НС випускати продукцію у запланованому обсязі та визначеної номенклатури, а у разі слабких та середніх руйнувань або порушення матеріального постачання відновлювати виробництво власними силами у короткий термін.

На стійкість роботи об'єктів торгівлі та бізнесу впливають такі фактори: захищеність робітників та службовців від уражуючих факторів у НС; здатність інженерно-технічного комплексу об'єкта (будівель, споруд, обладнання та комунально-енергетичних мереж) протистояти руйнівній дії уражуючих факторів аварій, катастроф, стихійного лиха та сучасної зброї; надійність постачання об'єкта електроенергією, водою, паливом, комплектуючими та сировиною; підготовленість об'єкта до проведення аварійно-рятувальних та відновлюваних робіт; оперативність управління виробництвом та здійсненням заходів ЦЗ у НС.

Підвищення стійкості об'єкта досягають проведенням комплексу інженерно-

технічних, технологічних, організаційних заходів.

Для збереження продуктів харчування, фуражу та воду від зараження радіоактивними речовинами, отруйними речовинами і біологічними засобами проводиться ізоляція їх від зовнішнього середовища.

Проводиться пакування продуктів харчування в захисні матеріали та поміщення в герметичну тару та подальше зберігання в складських приміщеннях, приміщеннях для продовольства і води в захисних спорудах.

Основним способом захисту продуктів харчування та запасів води від зараження є їх зберігання у герметичній тарі або використання захисних матеріалів.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження моделювання оптимальної структури фінансових активів підприємства на прикладі ПАТ «Тера» дозволило нам зробити наступні висновки.

З позицій бухгалтерського обліку, фінансовий актив є елементом фінансового інструменту при класифікації за елементами балансу.

В широкому розумінні управління фінансовими активами можна визначити не лише як процеси розподілу і використання фінансових ресурсів, але і діяльність, пов'язану із впливом на формування фінансових активів, управління грошовими потоками підприємства.

За період свого функціонування ПАТ «ТерА» декілька разів змінювала свою назву.

1 березня 2011 р .ВАТ «ТерА» перейменовано в публічне акціонерне товариство «ТерА».

Вартість активів та власного капіталу ПАТ «Тера» демонстрували позитивну динаміку протягом 2014-2016 рр. В 2016 р вартість активів сягала 13434 тис. грн., а вартість власного капіталу 6568 тис. грн. – це максимальні значення протягом досліджуваного періоду.

В подальшому у 2017-2018 рр. відбулося скорочення обох показників. Найбільш різкого зниження зазнав власний капітал – до -2236 тис. грн. у 2018 р.

Дебіторська заборгованість ПАТ «Тера» демонструє протягом 2014-2018 рр. позитивну динаміку (див. рисунок 2.3). Виявивши деяке зростання на проміжку 2014-2016 рр., з 1923 тис. грн.. до 3046 тис. грн. відповідно, в подальшому цей показник значно скоротився. Зокрема в 2018 році він склав 1179 тис. грн.

Чистий прибуток підприємства протягом 2014-2018 рр. мав позитивне значення лише в 2015 та 2016 рр., 1395 та 1650 тис. грн.. відповідно. В 2014 р. та 2017-2018 рр. цей показник мав негативне значення, досягнувши найменшого значення в 2018 році - -8016.

В загальному можемо зазначити, що більшість з аналізованих показників показують незадовільний стан справ на досліджуваному підприємстві у 2011 та 2018 рр. Дещо краща ситуація була в 2015-2017 рр., особливо слід відмітити комплексне покращення у 2016 році. Але не дивлячись на деяке покращення, загальна фінансово-економічна ситуація в ПАТ «Тера» вже ж не була оптимальною та потребувала підвищення ефективності управління і використання фінансових активів підприємства.

На даний час в світовій практиці найбільшого поширення набули наступні моделі оцінки вартості фінансових активів: модель оцінки вартості фінансових активів Шарпа; модель оцінки вартості фінансових Блека; багатofакторна модель Мертона; модель теорії арбітражного ціноутворення Росса.

У моделі Шарпа точка цього співвідношення з'єднана графічно з точкою прибутковості безризикового фінансового активу.

Лінія ринку капіталу характеризує рівноважне співвідношення очікуваної прибутковості і стандартного відхилення всіх можливих ефективних фінансових активів. Такий зв'язок в моделі Шарпа виражається через коефіцієнт бета.

Бета коефіцієнт – це показник, що характеризує ризик, що пов'язаний з конкретним фінансовим активом.

Фінансові активи, що мають коефіцієнт бета, що дорівнює значенню одиниці, називають нормальними, або середньоризиковими.

Таким чином, лінія прибутковості фінансових активів дозволяє суб'єкту господарювання отримати їх за справедливою ціною.

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить від обсягу та структури його фінансових активів. Оскільки вони є найбільш ліквідною частиною оборотних коштів, які здатні вирішити проблему неплатежів.

Фінансову основу розвитку господарської діяльності становить процес формування підприємством власних фінансових ресурсів, що залучаються з зовнішніх і внутрішніх джерел. В цій системі головна роль належить операційного прибутку.

У період з 2000 по 2016 рік обсяг світової торгівлі продовольчими товарами в грошовому еквіваленті зріс більш ніж утричі. Середньорічний приріст цього становив понад шість відсотків. Зростання відбулось із 570 млрд. дол. США у 2000 році, до 1,6 трлн дол. США в 2016 році.

Згідно даних Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй у 2001-2007 роках, до початку фінансової кризи, збільшення доходів на один відсоток, призводило до збільшення обсягу торгівлі на 1,5%. Пізніше, у 2008-2013 роках при тому ж зростанні доходів обсяг торгівлі підвищувався на 0,7%.

Кондитерський ринок України останніми роками в цілому показує позитивну динаміку до зростання. З'являються нові виробники та торгові марки, а існуючі постійно розширюють свій асортимент та ринки збуту.

В основних групах кондитерських виробів останніх кілька років спостерігається позитивна динаміка зростання.

Ми здійснили моделювання рівня прибутку, як внутрішньої основи формування фінансових активів підприємства.

На основі проведених розрахунків ми визначили найбільш оптимальний рівень рентабельності для ПАТ «Тера» виходячи з показників його фінансово-господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства / О.М. Бандурка, М.Я Коробов. - К.:Либідь, 2013. – 312 с.
2. Белоусова І. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції в промисловості / І. Белоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 4. – С. 3 – 10.
3. Бердар М. М. Управління процесом формування та використання фінансових ресурсів на основі логістичного підходу/ М. М. Бернар // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5. – С.133–138.
4. Бессонова, О.С. Применение модели оценки финансовых активов (САРМ) для прогнозирования доходности акций телекоммуникационных компаний // Прикладная информатика. - 2008. № 2 (14). С. 3-9.
5. Білик М. Д. Фінанси підприємств / М. Д. Білик. – К.: Знання, 2005. – 820 с.
6. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2008. – 528 с.
7. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств і об'єднань: Навч. посібник / И. А. Бланк. – К.: КНТЕУ, 2007. – 183 с.
8. Бланк, И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебное пособие. Киев: Ника-Центр: Эльга-Н, 2001. 448 с.
9. Бойко Є.І. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах / Є. І. Бойко // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013.
10. Великий Ю. М. Управління витратами підприємства: монографія / Ю. М. Великий, В. В. Прохорова, Н. В. Сабліна. – Х. : ІНЖЕК, 2016. – 192 с.
11. Гетьман О. О. Економічна діагностика : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр

- навчальної літератури, 2012. – 307 с.
12. Грещак М. Г. Управління витратами : навчально-методичний посібник / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2013. – 131 с.
  13. Грінченко А. В. Концептуальні основи управління витратами підприємства / А. В. Грінченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/tppe/2016_24/Zb24_50.pdf. – 02.03.2012.
  14. Данилейчук Р. Б. Шляхи вдосконалення системи мотивації персоналу підприємства/ Р.Б. Данилейчук // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. - 2014. - Випуск X. – С. 247-253.
  15. Данилюк М.О. Управління витратами на промислових підприємствах /М.О.Данилюк, В.Р. Лещій Науково-практичний посібник: Наукове видання. - Івано-Франківськ: ПП Супрун, 2016. - 172 с.
  16. Динаміка кондитерського ринку України у 2017-2018 рр.// KFEB – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainian-food.org/uk/post/section/analitika-rinku-konditerskih-virobiv?page=2&per-page=10>
  17. Економіка виробничого підприємництва. Навчальний посібник./ За ред. Й.М. Петровича. 3-тє вид., випр. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. — 405 с.
  18. Загородній А. Г. Оцінювання ефективності управління витратами машинобудівного підприємства на засадах системного підходу / Вісник НУЛП. – 2011. – № 623.
  19. Закон України «Про охорону праці» ВВР, 1992, № 49, ст.668 [Електронний ресурс] // Верховна рада України [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
  20. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

21. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги.: Навчальний посібник / Д.В. Зеркалов. – К.: «Основа». 2011. – 551 с.
22. Кнейслер О.В. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків / О.В. Кнейслер, Л.З. Шупа // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”: збірник наукових праць. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2015. – Вип. 28. – С. 113-118.
23. Коваленко І.В. Економічна суть фінансових активів / І.В. Коваленко // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2012. С. 184-188.
24. Козачок І.А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. С. 227 – 283.
25. Колісник Г.М. Сутність системи стратегічного управління витратами підприємницьких структур в умовах конкуренції // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.16. – С. 227 – 239.
26. Кравцова А. М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та ефективного використання [Текст] : монографія / А. М. Кравцова; – Вінниця., 2011. – 219 с.
27. Крайник О. П. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / О. П. Крайник, З. В. Клепикова; Мін-во освіти України, Держ. ун-т «Львівська політехніка». – К. : Дакор, 2011. – 260 с.
28. Кропівцова Н. І. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства / Н. І. Кропівцова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. – 2011. – Вип. 1. – С. 261 – 268.
29. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 140 - 148.
30. Кухній Л. С. Процес упровадження синергетичного механізму в систему

- управління підприємствами світлотехнічної галузі [Текст] / Л.С.Кухній // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 4. – С. 65-71
31. Лагун М. І. Теоретична характеристика основних методичних аспектів проведення аналізу фінансового стану / М. І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 3.
32. Лапа А. Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / А. Є. Лапа // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки. – 2013. - № 4. – С. 289 – 297.
33. Лобачева І. Ф., Коцюбинська К. А., Василенко Ю. В. Аналіз факторів, що впливають на прибуток підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/10_85046.doc.htm
34. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. Фінанси. Навчальний посібник. - Вінниця: Нова Книга, 2009 - 384 с.
35. Маковеев А. Собівартість продукції в контексті технологічного розвитку промислового виробництва / А. Маковеев // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 7.
36. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти / О. Г. Малій // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 2. – С.71 – 74.
37. Матюшенко І. Ю. Основи фінансового менеджменту : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко; Мін-во освіти і науки України, Держ. аерокосмічний ун-т ім. М.Є. Жуковського. – К. : ЦНЛ, 2011. – 220 с.
38. Мехеда Н.Г. Система управління витратами підприємства // http://www.rusnauka.com/8_NMIV_2013/Economics/6_131391.doc.htm
39. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. / В. О. Мец. – К.: Вища школа. – 2012. – 386 с.
40. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є.В. Мних. – К.: Центр НЛ, 2013. – 412 с.

41. Найдъонов О. Контроль і регулювання витрат на підприємстві / О. Найдъонов, І. Мережко // Держава та регіони. – 2016. – № 1.
42. Налукова Н.І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н.І. Налукова // Галицький економічний вісник. — 2011. — № 1(30). — С. 166-174.
43. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник / О.О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук - К. : «Центр учбової літератури», 2014. - 504 с.
44. Олексюк О.І. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія / О.І. Олексюк. — К.: КНЕУ, 2008. — 362 с.
45. Опарін В. М. Фінанси / В. М. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.:КНЕУ, 2005. – 240 с.
46. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
47. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третьяк, Р.М. Ковтун [та ін.] ; ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
48. Петрович И.М. Економіка та фінанси підприємства: підручник / И. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. - Львів, 2015 . - 408 с.
49. Романенко О. Р. Фінанси / О. Р. Романенко. – К.: ЦНЛ, 2006. – 312 с.
50. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий : прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций / В. П. Савчук. – К. : Изд. дом «Максимум», 2014. – 600 с.
51. Ситник Л. С. Финансовый менеджмент : навчальний посібник / Л. С. Ситник; Мін-во освіти і науки України, Донецький національний університет. – К. : ЦНЛ, 2013. – 352 с.
52. Соловьев, А.А. Стоимость собственного капитала компании: сравнительный анализ модели капитальных активов (CAPM) и арбитражной модели (АРМ) // Экономика и управление в XXI веке: тенденции развития. 2012. № 4. С. 160-164.

53. Состояние рынков сельскохозяйственной продукции. Торговля сельскохозяйственной продукцией, изменение климата и продовольственная безопасность/ ФАО. – Рим, 2018. – 94 с.
54. Статистика // Об'єднання виробників кондитерської, харчоконцентратної та крохмалопаточкової галузей України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrkondprom.com.ua/statistika/>
55. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : навчальний посібник: Навчальне видання / Н. В. Тарасенко. – К. – Львів, 2014. – 485 с.
56. Турило А.М., Зінченко О.А. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства // Фінанси України, 2008, №8. – С. 35-46
57. Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку // Справочник економіста. – 2010. – № 10. – С. 35- 42.
58. Управление финансами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://proces.biz/Fin/Book/I1/L7.htm>.
59. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.
60. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 588 с.
61. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навчальний посібник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2012. – 656 с.
62. Цимбалюк Л. Г. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як основа зменшення ціни товару // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. –2011. - № 3(15). – С.88- 95.
63. Чухліб О. Управлінське рішення щодо витрат у собівартості продукції / О. Чухліб // Фінанси України. – 2016. – № 2.

64. Шандова Н. Використання собівартості для прийняття управлінських рішень / Н. Шандова // Фінанси України. – 2016. – № 1.
65. Шаповал Т. С., Міокова М.Ю. Менеджмент витрат як один із напрямів забезпечення росту прибутку / Т. С. Шаповал, М. Ю. Міокова // Економіка АПК. – 2016. – № 8.
66. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер; Пер. с англ. – М.: ИНФРА - М, 1997.-1024 с.
67. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. — К.: Знання, 2013. — 439 с.
68. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. — К.: Міленіум, 2003. — 160 с.
69. Шипуліна В. О. Оцінка конкурентних позицій підприємства на ринку / В. О. Шипуліна, В. Є. Майборода // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 4, Т. 2. – С. 99-102.
70. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посібник. / Р.С. Яким - Львів: Видавництво „Бескид Біт”, 2005. - 304 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2018 р.

Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	11	10	
первісна вартість	1001	74	74	
накопичена амортизація	1002	(63)	(64)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	353	150	
Основні засоби	1010	3 088	2 486	
первісна вартість	1011	14 604	13 707	
знос	1012	(11516)	(11221)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

Усього за розділом I	1095	3 452	2 646
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 815	4 978
Виробничі запаси	1101	3 209	3 879
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	1 606	1 099
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 393	913
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	22	23
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	301	243
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	276	160
Готівка	1166	13	130
Рахунки в банках	1167	263	30
Витрати майбутніх періодів	1170	8	10
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	69	117
Усього за розділом II	1195	7 884	6 444
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та	1200	0	0

групи вибуття			
Баланс	1300	11 336	9 090

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 750	1 750
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	4 217	4 217
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	50	50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-237	-8 253
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Усього за розділом I	1495	5 780	-2 236
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3 513	5 104
розрахунками з бюджетом	1620	367	20
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	70	99
розрахунками з оплати праці	1630	392	464

одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	149	176
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 065	5 463
Усього за розділом III	1695	5 556	11 326
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	11 336	9 090

Додаток Б

Підприємство Приватне акціонерне товариство "ТерА"

за ЄДРПОУ

Дата

КОДИ

01.01.2019

00375697

Звіт про фінансові результати

(Звіт про сукупний дохід)

за 2018 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49 495	54 350
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(44668)	(45202)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	4 827	9 148
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	539	255
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(4317)	(3160)
Витрати на збут	2150	(7501)	(6462)
Інші операційні витрати	2180	(1583)	(273)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
збиток	2195	(8035)	(492)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	20	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(296)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(8016)	(788)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(8016)	(788)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-8 016	-788

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	36 267	34 200
Витрати на оплату праці	2505	13 741	11 939
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 826	3 982
Амортизація	2515	636	683
Інші операційні витрати	2520	4 600	4 293
Разом	2550	58 070	55 097

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 998 546	6 998 546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 998 546	6 998 546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1,145380	-0,112590

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1,145380	-0,112590
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Кобилецька Галина Романівна

Додаток В

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
Територія		за КОАТУУ	6110100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	за КВЕД	10.72
Середня кількість працівників	190		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	46006, м.Тернопіль, вул.Пирогова 11		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	11	11	0

первісна вартість	1001	74	74	0
накопичена амортизація	1002	63	63	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	353	353	0
Основні засоби:	1010	3131	3088	0
первісна вартість	1011	13965	14604	0
знос	1012	10834	11516	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні	1060	0	0	0

витрати				
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	3495	3452	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6468	4815	0
Виробничі запаси	1101	5150	3209	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	1318	1606	0
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2497	2393	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	15	22	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0

з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	512	301	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	389	276	0
Готівка	1166	158	13	0
Рахунки в банках	1167	231	263	0
Витрати майбутніх періодів	1170	6	8	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	52	69	0
Усього за розділом II	1195	9939	7884	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0

Баланс	1300	13434	11336	0
---------------	------	-------	-------	---

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1750	1750	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	4217	4217	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	50	50	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	551	-237	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	6568	5780	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0

Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	1660	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	4314	3513	0

за розрахунками з бюджетом	1620	38	367	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	6	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	68	70	0
за розрахунками з оплати праці	1630	334	392	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	448	149	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4	1065	0
Усього за розділом III	1695	6866	5556	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0

Баланс	1900	13434	11336	0
---------------	------	-------	-------	---

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток Г

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
	(найменування)		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	54350	55971
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(45202)	(47320)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0

Валовий: прибуток	2090	9148	8651
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	255	225
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(3160)	(2262)
Витрати на збут	2150	(6462)	(4617)
Інші операційні витрати	2180	(273)	(359)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	1638

Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(492)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(296)	(105)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	1533
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(788)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	-117
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	1416
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(788)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-788	1416

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	34200	37901
Витрати на оплату праці	2505	11939	8111
Відрахування на соціальні заходи	2510	3982	1804
Амортизація	2515	683	804
Інші операційні витрати	2520	4293	5938
Разом	2550	55097	54558

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	6998546	6998546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6998546	6998546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.11259	0.20233
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.11259	0.20233
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток Д

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2017 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
Територія		за КОАТУУ	6110100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	за КВЕД	10.72
Середня кількість працівників	202		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	46006, м.Тернопіль, вул.Пирогова 11		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5

I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	11	11	0
первісна вартість	1001	74	74	0
накопичена амортизація	1002	63	63	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	366	353	0
Основні засоби:	1010	3552	3131	0
первісна вартість	1011	13583	13965	0
знос	1012	10031	10834	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0

Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	3929	3495	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	4020	6468	0
Виробничі запаси	1101	3096	5150	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	924	1318	0
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1927	2497	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	40	15	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	22	0

з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	207	512	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	76	389	0
Готівка	1166	22	158	0
Рахунки в банках	1167	54	231	0
Витрати майбутніх періодів	1170	6	6	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	52	0
Усього за розділом II	1195	6276	9939	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	10205	13434	0

Пасив	Код	На початок	На кінець звітнього	На дату переходу на
-------	-----	------------	---------------------	---------------------

	рядка	звітнього періоду	періоду	міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1750	1750	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	4217	4217	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	50	50	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-865	551	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	5152	6568	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові	1515	0	0	0

зобов'язання				
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	1660	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими	1610	0	0	0

зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	2639	4314	0
за розрахунками з бюджетом	1620	271	38	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	110	68	0
за розрахунками з оплати праці	1630	268	334	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	323	448	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1442	4	0
Усього за розділом III	1695	5053	6866	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	10205	13434	0

Примітки	д/н
Керівник	Мамай Олександр Васильович
Головний бухгалтер	Кобилецька Галина Романівна

Додаток Ж

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2017 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
	(найменування)		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55971	48041
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(47320)	(39971)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0

Валовий: прибуток	2090	8651	8070
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	225	235
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(2262)	(2074)
Витрати на збут	2150	(4617)	(3789)
Інші операційні витрати	2180	(359)	(1016)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1638	1426

Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(105)	(31)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1533	1395
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	117	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1650	1395
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1650	1395

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	37901	32404
Витрати на оплату праці	2505	8111	6755
Відрахування на соціальні заходи	2510	1804	2286
Амортизація	2515	804	831
Інші операційні витрати	2520	5938	4574
Разом	2550	54558	46850

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	6998546	6998546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6998546	6998546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.2	0.2
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.2	0.2
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток 3

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2016 01 01
Підприємство	Публічнеакціонернетовариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
Територія		за КОАТУУ	6110100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонернетовариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництвосухарів і сухого печива; виробництвоборошнянихкондитерськихвиробів, тортів і тістечоктривалогозберігання	за КВЕД	10.72
Середнякількістьпрацівників	193		
Одиницявиміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	46006, м.Тернопіль, вул.Пирогова 11		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.**

Актив	Код ряд ка	На початок звітногопер іоду	На кінецьзвітногоп еріоду	На дату переходу на міжнародністандартифінансо воїзвітності
1	2	3	4	5
I. Необоротніактиви				
Нематеріальніактиви:	100 0	13	11	0
первіснавартість	100 1	74	74	0

накопичена амортизація	100 2	61	63	0
Незавершені капітальні інвестиції	100 5	353	366	0
Основні засоби:	101 0	3980	3552	0
первісна вартість	101 1	13182	13583	0
знос	101 2	9202	10031	0
Інвестиційна нерухомість:	101 5	0	0	0
первісна вартість	101 6	0	0	0
знос	101 7	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	102 0	0	0	0
первісна вартість	102 1	0	0	0
накопичена амортизація	102 2	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	103 0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	103 5	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	104 0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	104 5	0	0	0

Гудвіл	105 0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	106 0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	106 5	0	0	0
Інші необоротні активи	109 0	0	0	0
Усього за розділом I	109 5	4346	3929	0
II. Оборотні активи				
Запаси	110 0	2720	4020	0
Виробничі запаси	110 1	2121	3096	0
Незавершене виробництво	110 2	0	0	0
Готова продукція	110 3	595	924	0
Товари	110 4	4	0	
Поточні біологічні активи	111 0	0	0	0
Депозити перестраховання	111 5	0	0	0
Векселі одержані	112 0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	112 5	1679	1927	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	113	0	0	0

за виданими авансами	0			
з бюджетом	113 5	36	40	0
у тому числі з податку на прибуток	113 6	0	0	0
з нарахованих доходів	114 0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	114 5	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	115 5	208	207	0
Поточні фінансові інвестиції	116 0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	116 5	62	76	0
Готівка	116 6	14	22	0
Рахунки в банках	116 7	48	54	0
Витрати майбутніх періодів	117 0	2	6	0
Частка перестраховика у страхових резервах	118 0	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	118 1	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	118 2	0	0	0
резервах незароблених премій	118 3	0	0	0
інших страхових резервах	118 4	0	0	0

Інші оборотні активи	119 0	0	0	0
Усього за розділом II	119 5	4707	6276	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групивибуття	120 0	0	0	0
Баланс	130 0	9053	10205	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	140 0	1750	1750	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	140 1	0	0	0
Капітал у дооцінках	140 5	0	0	0
Додатковий капітал	141 0	4217	4217	0
Емісійний дохід	141 1	0	0	0
Накопичені курсові різниці	141 2	0	0	0
Резервний капітал	141 5	50	50	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	142 0	-2260	-865	0
Неоплачений капітал	142 5	(0)	(0)	(0)

Вилучений капітал	143 0	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	143 5	0	0	0
Усього за розділом I	149 5	3757	5152	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	150 0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	150 5	0	0	0
Довгострокові кредити банків	151 0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	151 5	0	0	0
Довгострокові забезпечення	152 0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	152 1	0	0	0
Цільове фінансування	152 5	0	0	0
Благодійна допомога	152 6	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	153 0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	153 1	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	153 2	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	153 3	0	0	0

інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	153 4	0	0	0
Інвестиційні контракти;	153 5	0	0	0
Призовий фонд	154 0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	154 5	0	0	0
Усього за розділом II	159 5	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	160 0	137	0	0
Векселі видані	160 5	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	161 0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	161 5	1816	2639	0
за розрахунками з бюджетом	162 0	149	271	0
за у тому числі з податку на прибуток	162 1	0	0	0
за розрахунками зі страхування	162 5	116	110	0
за розрахунками з оплати праці	163 0	252	268	0
за одержаними авансами	163 5	0	0	0
за розрахунками з учасниками	164	0	0	0

	0			
із внутрішніх розрахунків	164 5	0	0	0
за страховою діяльністю	165 0	0	0	0
Поточні забезпечення	166 0	233	323	0
Доходи майбутніх періодів	166 5	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	167 0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	169 0	2593	1442	0
Усього за розділом III	169 5	5296	5053	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	170 0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	180 0	0	0	0
Баланс	190 0	9053	10205	0

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток К

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2016 01 01
Підприємство	Публічнеакціонернетовариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
	(найменування)		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2015 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48041	30419
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39971)	(27641)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0

Валовий: прибуток	2090	8070	2778
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	235	295
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(2074)	(1793)
Витрати на збут	2150	(3789)	(3672)
Інші операційні витрати	2180	(1016)	(1129)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1426	0

Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(3521)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(31)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(136)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1395	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(3657)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1395	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(3657)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1395	-3657

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	32404	20910
Витрати на оплату праці	2505	6755	6092
Відрахування на соціальні заходи	2510	2286	1500
Амортизація	2515	831	769
Інші операційні витрати	2520	4574	4964
Разом	2550	46850	34235

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	6998546	6998546
---------------------------------------	------	---------	---------

Скоригованасередньорічнакількістьпростихакцій	2605	6998546	6998546
Чистийприбуток (збиток) на одну простуакцію	2610	0.2	-0.52
Скоригованийчистийприбуток (збиток) на одну простуакцію	2615	0.2	-0.52
Дивіденди на одну простуакцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Мамай ОлександрВасильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток Л

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2015 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
Територія		за КОАТУУ	6110100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	за КВЕД	10.72
Середня кількість працівників	191		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	46006, м.Тернопіль, вул. Пирогова 11, тел. (0352) 52-44-38		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2014 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				

Нематеріальні активи:	1000	139	13	0
первісна вартість	1001	196	74	0
накопичена амортизація	1002	57	61	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	353	353	0
Основні засоби:	1010	4573	3980	0
первісна вартість	1011	13010	13182	0
знос	1012	8437	9202	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	5065	4346	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	2862	2720	0
Виробничі запаси	1101	2272	2121	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	587	595	0
Товари	1104	3	4	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1775	1679	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	34	36	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0

з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	818	208	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	154	62	0
Готівка	1166	2	14	0
Рахунки в банках	1167	152	48	0
Витрати майбутніх періодів	1170	2	2	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1	0	0
Усього за розділом II	1195	5646	4707	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	10711	9053	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1750	1750	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	4217	4217	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	50	50	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1397	-2260	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	7414	3757	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0

Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	137	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	2285	1816	0
за розрахунками з бюджетом	1620	0	149	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	с

за розрахунками зі страхування	1625	81	116	0
за розрахунками з оплати праці	1630	177	252	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	211	233	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	543	2593	0
Усього за розділом III	1695	3297	5296	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	10711	9053	0

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Додаток М

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2015 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "ТерА"	за ЄДРПОУ	00375697
	(найменування)		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2014 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	30419	25854
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(27641)	(22030)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0

Валовий: прибуток	2090	2778	3824
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	295	333
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(1793)	(1560)
Витрати на збут	2150	(3672)	(2931)
Інші операційні витрати	2180	(1129)	(253)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	0	0

прибуток			
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(3521)	(587)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(38)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(136)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(3657)	(625)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	-6
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(3657)	(631)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-3657	-631

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	20910	16210
Витрати на оплату праці	2505	6092	5271
Відрахування на соціальні заходи	2510	1500	1761
Амортизація	2515	769	1013
Інші операційні витрати	2520	4964	2509
Разом	2550	34235	26764

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	6998546	6998546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6998546	6998546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.52	-0.09
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.52	-0.09
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна